

26818

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TRT TÜRK HALK MÜZİĞİ REPERTUARINDA
ÇOCUKLARIN SÖYLEYEBİLECEĞİ
TÜRKÜLERİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Melih USLU

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 21 Haziran 1993
Tezin Savunulduğu Tarih : 7 Temmuz 1993

Tez Danışmanı : Doç.Can ETİLİ
Diğer Jüri Üyeleri : Prof.Dr.Selahattin İÇLİ
: Yrd.Doç.Afşin EMİRALIOĞLU

HAZİRAN 1993

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
İÇİNDEKİLER	II
ÖZET	III
SUMMARY	IV-XI
BÖLÜM I-GİRİŞ	1-3
BÖLÜM II	
ÇOCUK VE MÜZİK	4
1- ÇOCUKLUK	4
2- ÇOCUĞUN GELİŞİMİ	4-5
3- GELİŞİMİN EVRELERİ	5
4- ÇOCUĞUN EĞİTİMİ	5-6
5- ÇOCUKLARDA MÜZİK EĞİTİMİ	6-13
6- ŞARKILARIN SEÇİMİ İÇİN KRİTERLER(ÖLÇÜTLER)	13-15
BÖLÜM III	
TRT REPERTUARINDA BULUNAN ÇOCUKLARIN SÖYLEYEBİLECEĞİ TÜRKÜLERİN İNCELENMESİ	16
1- AK FASULLE OLDUMU	17-22
2- AMAN AMAN NALBANDIM	23-27
3- ARABACI	28-33
4- AY DOĞAR AYISTANDAN	34-38
5- BEN BİR KAVAK	39-44
6- BİCO NERDEN GELİYON	45-50
7- GİDİN DEYİN O SERÇEYE	51-56
8- HOROZUMU KAÇIRDILAR (Sıra No 626)	57-61
9- HOROZUMU KAÇIRDILAR (Sıra No 1289)	62-67
10- HOROZUMU SATAMADIM	68-73
11- KEDİYİ KOYDUM TORBAYA	74-79
12- OY TOMBULUM	80-85
BÖLÜM IV	
SONUÇ	86
1- MELODİK AÇIDAN	87-88
2- RİTMİK AÇIDAN	88-91
3- EDEBİ AÇIDAN	91-93
KAYNAKÇA	94
ÖZGEÇMİŞ	95

ÖNSÖZ

İçinde yaşadığımız dünyada, çocuk, bütün insanlar için büyük önem taşımaktadır. İnsanlığın geleceği için, çocuk eğitime önem vermek, çağdaş ülkelerin anayasalarında hatta uluslararası anlaşmalarda bile yerini almıştır.

Dünyada ilk ve tek "Çocuk Bayramı"na sahip olan ülkemiz acaba çocuklarına gereken önemi gösteriyor mu?

Toplumumuzun duyarlı oluşu nedeniyle, ülkemizde de bir çok alanda çocuğa yer verilmeye çalışılmış, çocuk oyunları, çocuk oyuncakları, çocuk tiyatroları, çizgi filmler ve çocuk müzikleri hep bu amaca yönelik ürünler olarak çocuk dünyasına sunulmuştur. Fakat ülkemizin ekonomik yapısı içerisinde, çocuk eğitime büyük katkısı olan bu ürünlerden yeteri kadar yararlanamayan çocuklarımızın sağlıklı bir büyüme ve gelişme gösterdiğini söyleyemeyiz.

Diğer bir konuda bu hizmetlerin çocuğa yeterince verilip verilmediğidir. Özellikle "Çocuk Müziği" alanında yaptığım gözlemlerde bu konuya yeterince önem verilmediğini üzümlere gördüm. Ve eğitimi gördüğüm Türk Halk Müziğinde çocuğa bir şeyler verebilmek amacıyla, onlara söyletebileceğimiz, onların milli müzik duygularını besleyebileceğimiz türkülerini ortaya çıkarmaya çalıştım. Türkiye genelinde bu araştırmayı yapmak coğrafi alanın genişliği nedeniyle uzun yıllar süreceğinden çalışma alanımı TRT Türk Halk Müziği radyo repertuarıyla sınırladım.

Bu konuda bu güne kadar bilimsel bir araştırmanın yapılmayışı, kaynak bulmakta zorlanmama neden olduysa da, Türk Halk Müziğine emek vermiş hocalarımın değerli fikirleri bu tezin hazırlanmasına ışık tuttu.

Çalışmamın her aşamasında değerli fikirlerine baş vurduğum danışman hocam sayın Doç. Can ETİLİ'ye, ayrıca Ankara Radyosunda yaptığım çalışmalarda benden yardımlarını esirgemeyen Türk Halk Müziği şube başkanı Sayın Mustafa GECEYATMAZ ve değerli sanatçı Behçet BOSTAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

Yaptığımız araştırmalarda, ülkemizde "Çocuk Müziği" alanında büyük bir boşluk olduğunu gözlemledik ve bu boşluğa bir nebze yardımcı olabilmek amacıyla eğitimini gördüğümüz halk müziği alanında TRT Türk Halk Müziği radyo repartuarında bulunan ilk üç bin türkü arasında bir inceleme yaptık.

Bu incelemeler sonucunda karşımıza "Çocuk Türküsü" diyebileceğimiz yapıda bir türkü çıkmamıştır. Fakat repartuarda melodik ve ritmik olarak çocukların söyleyebileceği yüzlerce türkü vardır. Bu türküler içinde edebi olarak çocukların ilgisini çekebilecek yapıda melodisi ve ritmi itibariyle ise çocukların seyerek okuyacağına inandığımız 12 türkü ile karşılaştık.

Elde ettiğimiz bu oniki türküyü hem biçim analizi hem de çocuk müziği kriterleri açısından analize tabi tuttuk ve bu türkülerin çocuklara ne gibi değerler sağlayacağını ortaya çıkardık.

SUMMARY

In the world that we live in, the most important thing for the human being is his child. Either individually or socially the education of the child being the youngest element of the social beings is the aim of all the societies of the world.

Personally, the parents dedicate themselves to give the child a good education and to grow him as a useful citizen to their society.

And the societies should care about the children for its own future. Because a child grown well means a child that's already got the needs of the future and will build the contemporary society.

Hereby it can be said that all the countries of the world have aimed everything in their lives towards their children. Play grounds, child games, children's toys, theatres for children, cinemas for children, cartoon films and musical plays for children are all the products of this aim. And also child psychology the concepts towards children have got involved in the sociology as the products of such a logic.

Definitely our nation is a society which uses its common sense always where it's necessary. The child has got his place in the folklore, which has been a very important intersection point of many sciences and which has been affected by many sciences as well as it has affected many of them. As a result of this, it's possible for us to meet "folkloric songs written and sung for children" among the folkloric songs and "plays for children" just like "aç kapıyı bezirgan başı" among many plays.

It's not possible to think that the Turkish National Folkloric Music, which has an unlimited richness of subjects, to neglect the subject of child. But the children's folkloric songs and the folkloric songs that children can sing should not be confused.

Our main aim is to examine "the songs that children can sing".

In our radio repertoire we can see the Deyiş, Zeybek, Horon, the Middle Anatolian Folkloric Songs and the lives of our citizens living in these songs. But because no work has been done on "the folkloric songs that children can sing" since today, we are not yet sure if there has been any songs that

we can let our children sing.

In our opinion it's a very big loss that there has been no work done on such an important subject before. This loss, causes our children to be grown away from their own social qualities. And the children growing without having the equalities of their own culture, are getting affected by the other foreign cultures as they are growing older and they start behaving like elements of those cultures.

Of course it is our children who is affected by this degeneration. Because to push our children starving for knowledge towards such degenerated cultures, will cause our society to become "a society lacking its own culture" instead of becoming "a contemporary society".

And as result of this, to stop this degeneration is the main goal of the educators, researchers and the media which has a very powerful effect on the society.

So during our examinations we wanted to deal with the songs, being a branch of our national culture, which we have already had the education of and which our children can sing and by which we can make them like our Folkloric Music, by

which we can make them to get used to our Folkloric Music.

In the examinations we made in the repertoire of the Turkish Folkloric Music of T.R.T(Turkish Radio and Television) consisting of 3000 folkloric songs,we examined the folkloric songs that can be literarily understood by the children,that can be kept in mind musically and ritmically,and songs that are in the voice range of the children.

During this survey of ours,we used two different methods.In our first examination we have made a form analysis lyrically, melodically and rithmically.And in the second one we have made an analysis according to the criteria of the children's music.

In the form analysis we have used a terminology as period,sentence and little sentences.The periods are simply defined with capitol letters like A,B,C, the sentences with small letters like a-b-c vb.,the little sentences with small letters like x-y-z.So the way that we will follow will be like period>sentence>little sentence.

And the way we will follow through our examination through the criteria of children's music will be as follows.The

subject of the works, the uses of them and their structures.

While we are getting our thesis ready, using the methods of dialogues and investigations, we used the media and libraries, as well.

Because the main subject of our survey is "the child", we particularly tried to find answers to the questions of what a child is, what kind of a growth he shows after being born, how his education should be, how and when the musical education should be given to the child.

Later among the 3000 folkloric songs in the repertoire of the Turkish Folkloric Songs of T.R.T we met 12 songs that the children in their late childhood period (for males ages 6-13, for females ages 6-11) can sing, and we analysed according to the criteria of the music and according to their forms.

At the end of this research we have not found any "children's folkloric music" in accordance with the criteria of the child music in the repertoire of the Turkish Folkloric Music of T.R.T.

But, the songs we collected might be interesting for the children because of their music, rhythm, lyrics or the characters involved in them and they have structures that makes it possible for them to sing. But still none of them belongs to the children literarily.

Finally, there exist folkloric songs that "our children can sing" among our National Folkloric Songs. We believe that these songs will prevent our children get away from their own cultural qualities and will make them get used to their own national music.

In order to have a precaution against the degeneration right from the start, these kinds of folkloric songs being brought out and taught to children will be very useful for the national culture of our country.

The lack of children's music will force them to sing the songs for adults. It will also affect the characters of the children that they will try to sing such songs, as well as forcing them to try to understand the meanings of the words of the songs that are not for them, and causing them misunderstand those words. And because of these reasons, the children will start to behave like adults much before they

become adults.

At the end of our examination we have seen that,as in other branches of music,there exist no "children's folkloric music" that can fill the gap in the area of the "children's music".

The 12 folkloric songs that we met in the examinations on the repertoire of the folkloric songs of T.R.T,are not qualified enough to fill out this gap.But because they belong to different areas and have the motifs and intervals of the folkloric music,they will be very good examples for the introduction of the Turkish Folkloric Music during the children's musical education.

In order to fill out the lack that our children have the music sector in our country should consider the branch of the"children's music" as a sector of business,as well.

From our point of view, the poets should care about the "rules of Turkish language",write poems that will help them extend the limits of their dreams and their memories,and the composers should compose according to the criteria of the child music and their own rules.

We believe that using this system many "children's musics" will come out and we will have no need for the helps of the music works that are adopted from different cultures and which we are trying to teach to our children for the last 70 years.

We wish the area that should be filled out with the "children's music" to become a sector in our country.

It is our greatest wish that the thesis we work on will be successful with the aims mentioned above.

BÖLÜM - I

GİRİŞ

Yaşadığımız dünyada, insanoğlunun en önemli varlığı çocuktur. Hem kişisel hem de toplumsal olarak, sosyal varlıkların en küçüğü olan çocuğun iyi yetiştirilmesi, dünya toplumların temel amaçları arasındadır.

Kişisel olarak, anne ve babalar çocuklarının iyi yetiştirilmesi ve topluma yararlı bir kişi olabilmesi için kendilerini bu yola adanlar.

Toplumlar ise, kendi gelecekleri için çocuğun eğitime önem vermek zorundadırlar. Çünkü iyi yetiştirilen çocuk, gelecekte çağı yakalamış çağdaş toplumu oluşturacaktır.

İşte bunu gören dünya ülkeleri denilebilir ki yaşamlarındaki her şeyi çocuklara göre yönlendirmişlerdir. Çocuk parkları, çocuk oyunları, çocuk oyuncakları, çocuk tiyatroları, çocuk filmleri, çizgi filmler ve çocuk müzikleri bu amacın ürünleridir. Ayrıca yine çocuk psikolojisi ve çocuklara yönelik kavramlar hep bu mantığın ürünleri olarak sosyolojiye de girmiştir.

Kuşkusuz ulusumuz, sağduyusunu her zaman yerinde kullanmasını bilen bir toplumdur. Çocuk, bir çok bilimin kavşak yerinde olan, diğer bilimleri etkilediği kadar ilişki halinde olduğu bilimlerden de etkilenmiş olan folklor (Halk Bilimi) içinde yerini almasını bilmiştir. Nitekim, folklorun önemli bir dalını oluşturan Türk Halk Müziğini incelediğimizde türkülerde "Çocuk üzerine yakılan türküler" oyunlarda da "Çocuk oyunları"na rastlayabiliyoruz; "aç kapıyı bezirgân başı" gibi.

Sınırsız konu zenginliğini içeren Türk Halk Müziğinin çocuğu ihmal etmiş olması düşünülemezdi. Nitekim, çeşitli türkü yakıcılar çocuğa yönelik duygularını sade ve özlü bir anlatımla dile getirmişlerdir. Ancak çocuk türkülerini ve çocuk üzerine yakılmış türkülerle çocukların söyleyebileceği türküler karıştırmamak gerekir.

Bizim esas konumuz "Çocukların söyleyebileceği türküler" üzerinde inceleme yapmaktır.

Radyo repertuarımızda deyişleri, zeybekleri, horonları, Orta Anadolu türkülerini ve bu türkülerde insanımızın yaşamını, dünya görüşünü ağırlıklı olarak görmekteyiz. Fakat bu güne kadar "Çocukların Söyleyebileceği Türküler" konusunda bilimsel bir çalışma yapılmadığından Türk Halk Müziği yelpazesi içinde çocuklara söyletebileceğimiz türküler var mı, bilemiyoruz.

Böyle önemli bir konuda bilimsel bir çalışmanın olmayışı kanımızca büyük bir eksiklik. Bu eksiklik çocuklarımızın yaşadığı toplumun kültür değerlerinden uzak büyümesine neden olmaktadır. Kendi yaşadığı toplumun değerlerini öğrenmeden büyüyen çocuklar ise yaşları ilerledikçe yabancı kültürlerin etkisi altında kalmakta ve ülkemiz adeta bu ülkelerin uydusu haline gelmektedir.

Son yıllarda hızla gelişen ülkemizde, belki de bu gelişmeye ayak uyduramamaktan dolayı, bir kültür yozlaşması yaşanmaktadır. "Amerikan aksanı ile konuşan Türk spikerler, argo kelimeleri müziğin içinde gayet rahat kullanabilen sözüm ona sanatçılar" gibi örnekler bu yozlaşmanın boyutlarının korkunçluğunu ortaya koymaktadır. Ve bu örneklerin televizyon ekran ve radyo antenlerinden sürekli yayınlanması genç nüfusa sahip ülkemizde, yozlaşmanın boyutlarını giderek artırmaktadır.

Tabiidir ki bu yozlaşmadan en çok etkilenen çocuklarımız olmaktadır. Zira zihinleri bilgiye aç çocuklarımızı bu yoz kültüre itmek, ülkemizi ileride "çağdaş toplum" oluşturmak yerine, önüne geçemeyeceğimiz boyutta "kültürsüz" bir topluma dönüştürecektir.

İşte bu yozlaşmayı durdurmak, araştırmacılara, öğretmenlere ve insanlar üzerinde büyük etkisi olan basın ve yayın organlarına düşmektedir.

Biz de araştırmamızda eğitimi gördüğümüz, öz kültürümüzün bir dalı olan Türk Halk Müziği'nin içinde çocuklarımıza söyletebileceğimiz, onlara Halk Müziğimizi sevdirebileceğimiz ve onlara milli müzik zevkini aşılayabileceğimiz türkülerini ele alarak incelemek istedik. Zira "Ağaç yaş iken eğilir".

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, Türk Halk Müziği radyo repertuarında, yaklaşık 3000 türkü içinde yaptığımız araştırmalarda edebi

olarak çocukların anlayabileceği, müzikal ve ritmik olarak akılda kalıcı ve çocukların söyleyebileceği ses sahası içinde olan türkülerini inceledik.

Bu çalışmamızda iki ayrı inceleme metodu kullandık. İlk incelememizi gerek güfte, gerek melodik, gerekse ritm unsuru bakımından orta boyutta biçim analizine, ikinci incelememizde de çocuk müziği kriterleri açısından analize tabii tuttuk.

Biçim analizinde kullanacağımız terminoloji period, cümle ve cümlecik olacaktır. Periyotları A-B vb. gibi büyük harflerle , cümleleri a-b-c vb. gibi küçük harflerle cümlecikleri ise x,y,z vb. gibi harflerle özleştirdik.Buna göre özleyeceğimiz yol; period > Cümle > cümlecik olacaktır.

Çocuk müziği kriterleri açısından yapacağımız incelemede ise izleyeceğimiz yol şöyle olacaktır. Eserlerin konusu, yararı ve yapısı.

Tezimizi hazırlarken görüşme ve gözlem metodunu kullanarak, kütüphanelerden de faydalandık.

Bu tezi hazırlamaktaki amacımız hangi sebeple olursa olsun, gözden kaçan ve araştırması hiç yapılmamış bir konuda araştırma ortaya koymak ve bundan sonra yapılacak akademik araştırmalara kaynak teşkil etmektir.

BÖLÜM - II

ÇOCUK ve MÜZİK

Çalışmamızın temel noktası "çocuk" olduğu için, çocuk nedir, doğumundan itibaren nasıl bir gelişme gösterir, eğitimi nasıl olmalıdır, müzik eğitimi ne zaman ve nasıl verilmelidir sorularına cevap aradık.

1- ÇOCUKLUK :

Yaşamın, doğuştan ergenliğe kadar olan dönemi.

Çocukluk üç devreye bölünür: Yeni doğmuş bebek dönemini de kapsayan ve üç yaşına kadar süren birinci çocukluk, 3-7 yaş arasındaki ikinci çocukluk, ergenlik dönemine (yaklaşık 12-13 yaş) kadar süren büyük çocukluk (ya da üçüncü çocukluk). (1)

2- ÇOCUĞUN GELİŞİMİ

Çoğu kez birbiriyle karıştırılan "Büyüme" (GROWTH) ile "gelişme" (DEVELOPMENT) sözcükleri gerçekte birbirinden farklı kavramlardır; biri diğerrinin yerini alamaz.

Yapısal artışı dile getiren "büyüme", bedende gerçekleşen sayısal değişiklikleri içermektedir (kilo, boy artışı gibi). Çocuk sadece fiziksel olarak büyümekle kalmaz, aynı zamanda onun beyniyle iç organlarının yapı ve büyüklüğünde de gelişme olur. Beynin gelişimi sonucu, çocukta giderek artan bir öğrenme, anımsama ve muhakeme yeteneği oluşur. Böylelikle fiziksel büyüme koşut olarak, çocuk zihinsel olarak da gelişir.

Buna karşılık, "gelişme", değişikliklerin niceliği yanında niteliğini de içermektedir. Gelişme kavramı, düzenli, sürekli ve uyumlu bir ilerlemeyi dile getirmektedir. Gelişim, ileriye dönük olup, değişiklikler arasında belirgin bir ilişkiyi de kapsar. Başka bir deyişle, gelişim yüzleri arasında bir bütünleşme söz konusudur.

Kısaca gelişim, sadece sayısal ölçütlerle açıklanamayan, bir çok yapı

(1) Gelişim Hachette-Genel Kültür Ansiklopedisi Cilt; 3 Sayfa 872

ve işlevi bütünleştiren karmaşık bir olgudur. Bu bütünleşme nedeniyle, gelişimin her evresi kendinden bir sonraki evreyi doğrudan etkiler. Böylelikle hiyerarşi, bütünleşme ve yapısal bağıntı, gelişim evrelerinin temel özellikleri arasındadır.

Yapısal gözlem ve çalışmalar, belli gelişim dönemlerinde çocuklarda ortak olan eğilim ve davranış kalıplarının bulunduğu ortaya koymaktadır. Bu ortak yanların bilinmesinin çocuk eğitiminde izlenecek yöntemi belirleme açısından yararı büyüktür.

3- GELİŞİMİN EVRELERİ

Gelişimi farklı evrelere ayırarak incelemek, pratik nedenlerden dolayı gereklidir.

İnsanda doğum öncesi yaşam, "Prenatal Dönem" 38-40 hafta veya 9 ay 10 gün devam eder. Doğumdan sonraki evreye "Postnatal Dönem" denir. Gelişim aşamalarının kolay anlaşılabilmesi için, bu iki dönem de bazı alt evrelere ayrılır.

Postnatal Dönemin alt evreleri şunlardır:

a- Yeni doğan bebek	0-4 hafta
b- Bebeklik	4. hafta - 2 yıl
c- İlk çocukluk	2 - 6 yıl
d- Son çocukluk	6 - 11 yıl (Kızlarda)
6 - 13 yıl (Erkeklerde)
e- Ergenlik	11 - 20 yıl (Kızlarda)
13 - 20 yıl (Erkeklerde) (2)

4- ÇOCUĞUN EĞİTİMİ

Çocuklara "Müzik Eğitimi"nin verilmesinin gerekliliğine inandığımız için, "Çocuklarda Müzik Eğitimi" konusuna girmeden önce, başlı başına uzmanlık gerektiren, konumuzla direk olarak bağlantısı olan "Çocuk Eğitimi" ile ilgili bir iki paragraf açıklama yapmanın faydalı olacağını düşündük.

Çocukların eğitimi nedir sorusuna iki yanıt verilebilir, çünkü, eğitimciler

için birbirinden çok ayrı iki yol vardır.

Bir yandan, eğitim "çocuğun yaşadığı ortama, aile, okul ve toplumsal ortama uyumu" diye tanımlanabilir. Öte yandan "çocuğun özgün ve yaratıcı kişiliğini daha iyi geliştirmek" diye tanımlanabilir.

Buradan birbirine bütünüyle zıt iki eğitim yöntemi ortaya çıkar. Birinci durumda, ayırım gözetmeksizin bütün çocuklara henüz erken yaşlarda, varolan sıkı kurallar benimsetilir. Kurulu düzene tastamam saygılı gençler yetiştirilir ve ortak sıkı düzen bireysel özgürlüğe yeğlenir.

İkinci durumda tam tersi yapılmak istenir; her çocuğun bireyselliği, tam özgürce duyması, düşünmesi ve hareket etmesi öne çıkarılır. Bu yüzden çocuk toplumun dayandığı ortak değerleri yadsıyabilir, reddedebilir.

Bu iki eğitim yöntemi arasında elbette bir seçim yapmak gerekir; böyle bir seçimi yaparken nedenini insan kendine sormalı ve çocuğun geleceği için yapılan bu seçimin sonuçlarının bütünüyle bilincinde olmalıdır.

Bize gelince, birbirine zıt bu iki eğitsel amaç arasında orta yolda uzlaşmayı yeğliyoruz. İyi uyumlu ortak bir tipe göre büyüyecek çocuğa biçim verirken özgün bireyselliğini korumak ve yaratıcı yeteneklerini öne çıkarmak gereğine inanıyoruz. (3)

5- ÇOCUKLARDA MÜZİK EĞİTİMİ

5.1- Çocuklara Müzik Eğitimi Neden Verilmelidir: Günümüzde müzik, birçok sebeplerden ötürü, okul müfredatlarında yer almaya devam etmektedir. Birincisi; sadece müziğe has bir yol (ses) ile gerçekleştirilebilen estetik yaşantıyı sağlar. Sonra; kendi kültürümüze ve başka milletlerin ve yörelerin kültürlerine bakmak için de bir imkan sağlar. Seviye ve tipine bakmaksızın, müzikle uğraşanlara zihinsel ve duygusal dinlenme-eğlence (Diversion) sağlar. Aynı zamanda sorumluluk duygusunu geliştirir ve bir çoğumuzun sahip olduğu ve giderek artan boş zamanımızı olumlu bir şekilde doldurmasını sağlar. Müzik zekâ ve yaratıcılığın gelişmesinde katkı sağlar.

5.2- Çocuklar Nasıl Müzik Öğrenirler: Çocuklar dört yaşında ana okuluna başladıktan sonra 12-13 yaşında ilk öğretimi tamamladıkları zamana

(3) Louis CORMAN-Psikanaliz Açısından Çocuk Eğitimi, Çeviri: Hüsen PORTAKAL Sayfa: 5

kadar sekiz ya da dokuz yıllık bir süre geçer. Bu sürenin başlangıcından sonuna kadar çocukların farklı sosyal ve ruhsal ihtiyaçları olduğu gibi fiziki ve zihni karakteristikleri de farklılıklar gösterir. Bu yaş sınırının her iki ucunda, keza, müzik yaşantısı bakımından da bir dereceye kadar farklılıklar vardır. Müzik eğitiminin seyri, sosyal ve ruhsal gelişme düzenine uygun olarak gelişir ve tabii faaliyetler de aynı uyum içinde değişir. Çocuklar, gelişme çağındaki fiziki, zihni, sosyal ve ruhsal özellikleri dikkate alınarak aşağıda belirtilen yaş guruplarına ayrılırlar ve bu gelişme çağında müzik konseptlerini geliştirmek için de onlara uygun iki öğrenme teorisi üzerinde tartışılacaktır.

İlkokulun başlangıç yılları (4-7 yaşlar): Bu yaşlar kabaca, anaokulu, ilkokul birinci ve ikinci sınıflara tekabül eder. İkinci sınıfın sonuna gelindiğinde çocuk okula uyum sağlamıştır.

Bu dönemde çocuklar çabuk büyür. Bebek yüzleri hayat boyu taşıyacakları hatlara kavuşur. Boy ve kiloları artar. Büyük kasları gelişmiş olduğundan koordinasyonları artar, koşmak ve zıplamak gibi büyük kas gerektiren faaliyetleri yapabilirler. Küçük kasları gelişmeye devam eder. Bunlar, gözle el arasında iyi koordinasyon sağlar ve onların bazı aletleri çalmalarını mümkün kılar.

Zihinsel gelişme süratlidir. Kelime dağarcığı en az ikibin kelimedir. Taklit devam eder, fakat canlı hayat gücü ve yaratma eğilimi hayal alemine sürükler. Aklında, nesneleri, insanları, olayları geçici sınıflara ayırır. Renklerin ve hayvanların adını söylemekten ve yakınlık derecelerini tayin etmekten hoşlanır.

Pek az bir sosyal intibakla başlayan bu dönemde çocuk, başlangıçta tamamen benlikçidir ve tek başına oynamak isteyebilir. Okuldaki toplumsal temaslarla, benliğini tanımaya ve arkadaş aramaya başlar. Bu dönemde, el'an, kızlar ve erkekler birlikte oynar ve benzer şeylere ilgi duyarlar.

Bu dönemdeki yaşlarda çocuğun birçok fiziksel ve zihinsel becerileri vardır ama ne fevkalade iyi kas koordinasyonu ve zihni ayırımları gerektiren bir müzik aletiyle çalışmaya hazırdır ne de müzik okumanın gerektirdiği ölçüde soyutlamalar yapabilir. Bununla beraber büyük kasları kullandıran ve başkalarıyla işbirliği (birlikte okumak) gerektiren faaliyetlerden hoşlanırlar.

İlkokulun ara yılları (7-9 yaşlar): Bu yaşlar, üçüncü ve dördüncü sınıflara tekabül eder. Çocuğun fiziksel değişimi, daha önceki dönemlerde olduğu gibi şaşırtıcı değildir. Gelişme hızı yavaş ve sabittir. Büyük kaslar tamamen kontrol altındadır. Küçük kas koordinasyonu gelişmeye devam eder. Bu yaşlardaki çocukların çoğu ellerini iyi kullanırlar ve iyi kas koordinasyonu gerektiren müziksel vazifeler dahil birçok beceriyi iyi öğrenirler, becerilere hakim olabilirler.

Bu yıllardaki akli gelişme hayret vericidir. Çocuk bir çok akademik vazifeleri öğrenir, kelime dağarcığı sekizbinin üzerine çıkar ve okuma önemli ölçüde gelişir. Sembollü sistemlerin çoğu, özellikle rakamlar, artık öğrenilmiştir. Nesneleri ve fikirleri, soyut olarak sınıflandırmayı daha iyi yapar. Perde mefhumunu ve müzikteki nota ve işaretlerin bir kısmını bu dönemde anlayabilir.

Bu dönemde çocuk, sıkı aile yönlendirmesinden uzaklaşmaya ve akranlarıyla, genellikle, cinsiyet sırasına göre özdeşleşmeye başlar. Erkekler erkeklerle oynar ve yetişkin erkek rollerini örnek alır; kızlar kızlarla oynar ve yetişkin kadın rollerini örnek alır. Çocukta belirli bir guruba sadakat duygusu ve gurubun üyelerini anlama kabiliyeti gelişir.

Bu yıllarda bir çok müziksel beceriler ve kavramlar öğrenirler. Sosyal yapılarının çok katı ve kutuplaşmış olmaları için bu dönemde çocuklar çeşitli faaliyetlere iştirak ettirilmelidirler.

İlkokulun son yılları (9-11 yaşlar): Bu dönem ilkokulun 5. ve 6. sınıflarına tekabül eder. Genellikle bütün zihinsel ve fiziksel becerileri arıklaşır. Küçük kas koordinasyonu yüksek dereceye çıkar ve çok ince koordinasyon gerektiren becerilerde öğrenebilirler. Bu dönemin sonuna doğru, beden ergenliğe girerken ani bir fiziksel büyüme geçirir, bu değişiklikler oğlanlara oranla kızlarda daha süratli oluşur ve 6. sınıfta kızların çoğu oğlanların tepesinden bakar.

Daha önceki yıllarda olması mümkün olmayan soyut düşünce, bu dönemde bir dereceye kadar vardır. Rakam ve nota sistemi gibi soyut sembolleri zihinsel olarak işleyebilirler. Çoğu çocuk, zihinsel olgunluğa bu yıllarda ulaşır, soyutlama kabiliyetleri ise çoğu yetişkininkine yakındır.

Arkadaş (akran) grubu, bu yıllarda kuvvetli bir güç olmaya devam eder. Diğer cinse karşı genellikle açık bir zıddı vardır. Erkek çocukların hoşlandığı şarkı ve faaliyetlerden, kızlar, otomatik olarak hoşlanmazlar. Bu dönemde çocuklar çok yeterli olurlar ve kendi yeteneklerine güvenleri artar. Öğrenme bağımsızlığı bir hayli gelişir. Bu yaş, faaliyet düşüncelerinde daima bağımsızlık ve manevi yargılarda bulunmaya başlar. İlaveten, yine bu dönemde, çocukların çoğu kuvvetli bir mizah kabiliyeti geliştirirler (4).

5.3- Teoriler: Şimdi ana ve ilkokulda, çocukların bu farklılıklarının niçin ve nasıl bağdaştırılacağını anlamak maksadıyla iki öğrenme teorisine göz atacağız.

İsviçreli bir eğitimci olan PIAGET (1896-1980), çocuklardaki gelişmeyi araştırmış ve öğrenme işlevini açıklayan mantığında ki tutarlılığından ötürü, birçok eğitimcinin dikkatini çekmiştir. Onun teorileri, çocuğun fiziki ve zihni olgunlaşmasını, çevre ile etkileşimi ve denge kurulmasını, yani, duygusal girdi (input)'nin bir sonucu olarak kendi kendisini düzenlemesini açıklar.

Piaget, çocukluğu dört gelişme dönemine böler.

Seensory-Motor intelligence (0-2 yaşlar): Piaget'e göre çocuklar doğar doğmaz öğrenmeye başlar. Hayatlarının ilk iki yılında davranışları motordur. Yaşamın ilk ayında davranışı refleksiftir. Ağlar, emer, gözlerini, kollarını; bacaklarını oynatır. Bunlar otomatik risponslardır. Muteakip üç ayda, bu reflekslerde değişiklik vardır. Çocuk acıktığı için ağlar, gözler, hareket eden bir nesneyi takip eder ve baş yüksek bir sese doğru çevrilir. Dördüncü ve sekizinci aylar arasında çocuğun fiziksel hareketleri kısıtlıdır, bir oyuncağı almak için odanın bir tarafından diğerine sürünür-emekler veya sesini duyurabilmek için çingırağı sallar. Bir yaşına kadar, bu kasıtlı hareketler artklarır. Çocuk yürümeye başlayınca, hareket bir sebep içindir, birisi onu çağırıştır veya çocuk acıkmıştır. İkinci yılında, çocuk sorunları içinde çözmeye başlar taki, bahis konusu olan nesne onun fiziki huzurunda olsun. Masanın altında gördüğü bir top, onu, masanın altına uzanarak veya sürünerek elde etme yolunda düşünmeye sevk eder. Eğer topu göremezse elde etmek için uğraşmayacaktır. Çocuğun yakın çevresinde algılanamayan bir şey zihinde canlanmaz ve çocuk için o nesne yoktur.

(4) Sabahattin ERGİN-İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Öğretim Görevlisi-Müzik Psikolojisi ders notları.

Preoperational Thought (2-7 yaşlar): Çocuklar okula, yuva veya birinci sınıfa başladıklarından, bu seviye öğretmenler için çok önemlidir. Kavramların oluştuğu ve dilin geliştiği dönem budur. Kelimeler, nesneleri temsil etmeye başlar ve nesneler olmadığı zaman da semboller olarak kullanılır. 2-4 yaşındakilerde dil kuramının çoğu, piaget'in dediği gibi benlikçidir. Gerçek anlamda bir kominikasyon yoktur. O, bireyin söze yansımış bir düşünce işlemidir. Bununla beraber, 5-7 yaşındakilerin konuşması sosyalleşir ve başkalarıyla iletişim kuracak şekilde planlanır.

Bu yaşlardaki çocuklar, daha önceden öğrenmiş oldukları kelimeler sebebiyle daha çabuk öğrenirler. Bu dönemde çocuklar bencil düşünce tarzı gösterirler. Herkesin kendileri gibi düşündüğüne inanırlar ve bundan dolayı yaptıkları şeyleri sormazlar. Çocuk okula girdiği ve toplumsal etkileşimini yükselttiği zaman düşünce ve hareketlerinin doğruluğunu anlamaya çalışmaya başlar ve gene kendi davranışlarını bir gurubunkine uydurmaya çalışmaya başlar.

Bu dönemde çocuk bir nesneye bir şey yaparsa ne olabileceğini görebilir. Bununla beraber, bu düşünce süreci, başlangıç ile sonuç arasındaki kademeleri görme yeteneksizliğinden dolayı sınırlıdır. Piaget buna, dönüştürme yetersizliği olarak atf yapıyor. Şayet ses zilleri bir gam ve ses paternine ayar edilirse ve bir defada bir ses alınırsa, çocuk bunları orijinal bir gamdan dönüşmüş bir patern olarak değil bir zil gurubu olarak görür (anlar). Aynı şekilde bir durumda yüksek olan bir zil sesi ikinci örnekte alçak olarak görülemez. Bu mantıki düşünme işlevindeki eksiklik, bu yaştaki çocuğun karakteristiğidir. Aynı şekilde bu dönemdeki çocuk, bir uyarının bütün vehçelerini (görüşlerini) bir defada kavrayamaz. Çocuğa çalması için büyük bir trampet veya davul verildiği zaman, muhtemelen onu tek elle ve mesela hep yüksek sesle çalacaktır, şayet böyle yapıldığını daha önce görmüş ise: Bu çocuk, muhtemelen onun daha yumuşak veya iki elle, parmak uçları ile veya bagetlerle yüzüne vurarak çalınabileceğini keşfedemeyecektir. Piaget buna merkezleşme, bir merkezde kalma diyor ve bir uyarının bütün vehçe veya olasılıklarını idrak yetersizliği olarak açıklıyor.

Bu yaş çocuklarının diğer bir karakteristiği de hareketin karıştını yapma yetersizliğidir. Zilleri yüksek sestten alçağa çalmayı belki başarabilir,

fakat alçaktan yükseğe çalmak, daha öncekinin tersi olarak değil, çocuğa tamamen yabancı olan bir harekettir. Bir "crescendo" (alçaktan yükseğe) bir "decrescendo" (yüksekten alçağa)'dan ayrı olarak düşünülür. Çocuk, kararlarını sadece algılarına dayandırdığı için, o algılarıyla bağımlıdır. Ona göre büyük trampet, büyük ve küçük trampet küçük (az veya ufak) çalar. Yüksek veya alçak sesle değil.

Çocuğun ilk yıllarında müzik öğretmek için müteaddit usuller mevcuttur. Grup faaliyetlerine zorlanmamalıdır. Çocuk kendini ilgilendirmeyen bir şeye konsantre olmaya muktedir değildir. Bir başka çocuğun saz çalışını seyretmesi ona cazip değildir. Çocuk, bizzat onu kendi çalmalıdır.

Küçük müzik grupları ve bireysel çalışma bu yaş seviyesinde geniş gruplara tercih edilmelidir. Çocuk, teknikleri ve ilişkileri de keşfetmek kabiliyeti açısından çok sınırlı olduğundan, öğrenmede en güvenilir yol taklittir. İlişkili konseptler kolayca kavranılamaz. Mesela; yüksek-alçak, hızlı-yavaş v.s. gibi zıtlar olarak. Eğitim, bütün bu gibi kavramsal bir çerçeveye götürecek ilişkileri dikkate almadan, zengin yaşantılar sağlamalıdır.

Period of Concrete Operation (7-11 yaşlar): Üç ila beşinci sınıflarda, çocuklar, aynı zamanda bir uyarının bir çok özelliklerine konsantre olurlarken, algılarının bir noktada toplanmasını tedricen öğrenirler. Keza, yine onlar bir merhaleden diğerine giden basamakları ve değişimleri takibe başlarlar. Yine, ilave etme ve azaltmanın ters işlemler olduğu, tizin pestin aksi olduğu, suyun buz haline gelip tekrar sıvıya döneceğini idrak etmek suretiyle karşıt işlemleri anlayabilirler. Bu durum, muhakeme, sadece şifahi ve farazi olmadığı sürece geçerlidir. Bu yaş çocuğu C akorunun eşit: C E G olduğunu görebilir - anlayabilir. Fakat bütün birinci akorların DO Mİ SOL olduğunu değil.

Bu dönemde, dil net bir şekilde işlekleşir. Çocuk çok sosyalleşir ve artık diğer şeyleri farklarıyla birlikte idrak eder. Bu sebepten dolayı, çocuk, işlemlerin ve fikirlerin daimi doğrularını elde etmeye çalışır. Daha genç kardeşinden farklı olarak, bu seviyede muhafaza etme yeteneğine sahip olur. Yani: Sayı, alan, kitle ve hacim değişsede aynen kalıyor.

Belli bir ses ziline perdesi bir anlamda tiz, diğerinde pest olduğu için doğal olarak değişmez ve o vasat C olarak kalır. Çocuk, nesnelerin ilişkilerini

fark eder ve nesneleri bir seri halinde çoğalan yahut azalan ebat, şekil, uzunluk ve genişlik olarak sıralayabilir, benzer renkli sesleri gruplandırabilir ve hafiften yüksek sese doğru ses şiddetinin değişmelerini bir seri olarak anlayabilir. O, artık, müziğin unsurlarını kategoriler; melodi, ritm, armoni, renk, şiddet ve form olarak kavrar. Zira, bu kognitif merhalenin diğer bir karakteristiği de bu şekilde sınıflandırmalar yapmaktır. Bu dönem çocuğun okulda en çok öğrendiği bir dönem olarak görülür. Onların doğal teccessüsü doymaz görünür, yeni teşekkül etmiş becerileri bir teşvik veya uyarmaya karşı öğrenmeyi geometrik oranlarda mümkün kılar. Bu dönemde öğrenme, elan, deneyseldir, fakat ilişkiler konsept çerçeveleri açısından, hayat boyu sürmek üzere teşekkül etmektedir.

Period of Formal Operations (11-15 yaşlar): Çocuklar, kognitif gelişmenin bu dönemine altıncı sınıf civarında erişirler. Her ne kadar onların sosyal ve duygusal ihtiyaçları çocuksu ise de, çocuklar tamamen büyükler gibi düşünmeye başlarlar. Onlar ilmi muhakeme (usa vurma)'yi kullanırlar. Varsayımları kurma, çözme ve arındırmaya muktedirler. Matematikte olduğu gibi, tamamen şifahi problemleri çözebilirler ve oranlar ve formülleri kavrarlar.

Müzik çalışmasında, çocuklar müziğin okuması, onun her çeşit yazısı ve sembollerinin münasebetleri ile azamî etkinlik derecesinde işlemlerde bulunmaya muktedirler. Onlar, elektronik vasıtalarla olduğu gibi, geleneksel ve grafik notasyonla yaratıcı kompozisyonlara ait davranışlar keşfetmeye muktedirler. Gene onlar, resim ve mimari gibi matematik ve ilim gibi, diğer disiplinlerle müzik arasında ilişki kurmaya ve onları müzikle irtibatlandırmaya muktedirler.

Harvard Üniversitesi Kognitif Araştırmalar Merkezinin direktörü ve psikoloji profesörü olan Jerome S. Bruner, Piaget'ninkine benzer bir öğrenme modeli ortaya koymuştur. O, çocukların konseptleri teşekkül ettirdikleri dönemleri temsil eden üç kademeyi vurgulamıştır. Birinci kademede ki, daha ziyade okul öncesindekilere aittir. Çocuklar çevrelerindeki uyarılara cevap ermek suretiyle öğrenirler. Bruner, bana "ENACTIVE" dönem, öğrenmenin deneysel kısmı diyor. Bu zaman süresince çocuklar çevrelerindeki duyu inputlarını alma ve onlar üzerine davranmada bulunurlar. Burada alışkanlıklar ve cevaplamaların öğrenilmesinin temeli mevcuttur. Çocuklar müziği şarkı söyleme, dinleme, hareket yapma, yaratma ve

enstrüman çalma yolu ile tanırırlar.

Konsept yönündeki gelişmenin ikinci safhasında (ICONIC STAGE), çocukla kendi imajlarını, zihni kategorilere yahut konseptlere özetlemeye başlarlar. Mesela, tiz ve pest, uzun ve kısa, yüksek ve alçak, hızlı ve yavaş, nefesliler, vurmalar ve telliler gibi. Bir önceki dönemde edindikleri algılara dayanarak, zihinlerde kalıplar ya da yollar teşekkül eder. Bu kategorilimler, nadiren isimlendirilir ya da tanımlanırlar. Bununla beraber çocuklar, ortada olmasa da fikirler ve nesneler olmaksızın da zihnen konseptleri kullanabilirler. Çocuklar, anaokulu yahut birinci sınıfta iken tipik bir şekilde ICONIC safhada bulunurlar.

Bruner'e göre konsept yönündeki gelişmenin nihai safhası SYMBOLIC safhadır. Çocuk öğrendiği bir konseptte bir etiket uygular ki o ister bir kelime olsun ister bir sayı. Müzikte çocuk, melodi, armoni, tempo ve vuruş gibi terimleri doğru olarak kullanır. Bu etiketler veya semboller böylece düşünmenin haline gelirler. Çocuk bu safhaya, okula başlamasından hemen sonra girer. Bu safha sadece eşyanın isimlendirilmesi değil, okumak ve yazmak gibi, sonunda nesnelerle ve fikirlerle soyut bir tarzda ilişki içinde olmayı da içerir. Bu safhada nihayet müzik okumayı öğrenir. Bu sembolik seviyede işlem kabiliyeti, şüphesiz, okulda veya okul dışında azami bir öğrenme için temeldir. Bütün olayların fiziki olarak denenmesine ihtiyaç olmadığı gibi, alternatifler zihni olarak istihnac edilebilir ve kullanılabilir. Bu durum erişkin düşünmeye ve muhakeme etmeye götürür.

6- ŞARKILARIN SEÇİMİ İÇİN KRİTERLER (ÖLÇÜTLER)

Aşağıdaki kriterler, çocukların şarkı söylemekten zevk almaları ve bunda başarılı olmaları isteniyorsa, şarkıların seçimi için çok önemlidir.

6.1- Şarkının Konusu: Şarkının konusu belli sınıf seviyesi için uygun olmalıdır. Birinci sınıflar dadı-sütanne, şiirleri ve hayvanlara dair şarkılardan hoşlanırlar. Fakat bu tip şarkılar dört ve beşinci sınıflar için tamamen münasebetsiz olurlar ve onlar kovboy ve iş şarkılarından hoşlanırlar. Bu konuda her sınıf için hangi konulu şarkıların en uygun olacağını içeren seri kitaplar çok yararlıdır ve mutlaka yararlanılmalı ve incelenmelidir.

6.2- Lügatça (Sözcükler): Sözcükler sınıf seviyesine uygun olmalıdır. Şayet bir şarkının kelimelerinin çoğu, çocuklara açıklanmayı zorunlu kılıyorsa, lügatça açıkça çocuklardan çok uzak demektir. Sadece bir yahut iki yeni kelime, değerli bir dilin zenginleşmesi için yeterli bir miktardır.

6.3- Müziksel Yarar (İlgi): Şarkı, anlamlı ve işe yarar (fayda verici) bir şarkı söyleme yaşantısı yaratmak için yeterli derecede, yeterli bir müzik değerine (müzik ilgisi uyandırma kabiliyetine) sahip olmalıdır. Diğer kelimelerle ifade etmek gerekirse o, rahatlıkla terennüm edilebilmelidir. Şarkı, onu söyleyene hissettirecek veya bir şey verecek bir melodik kaliteye sahip olmalı ve ayrıca ilgi çeken bir ritmi olmalıdır. Bir çok geleneksel halk şarkıları, zevk ile söylenebilirliği dolayısıyla zamanın süzgecinden başarı ile geçmiş bulunuyorlar. Ninniler, gemici şarkıları, kutsal şarkılar, kamp şarkıları, şarkı söyleme oyunları, çocuklar için zengin bir sergi oluştururlar.

6.4- Müziksel Yapı: Şarkının müzik yapısı yaş seviyesine uygun olmalıdır. Bu konuda şu faktörler önem taşır:

Range and Tessitura: Range en tiz ve en pest ton arasındaki farktır. Tessitura notaların ortalama yerleridir (Bir melodinin vasatı perde seviyesi). Genellikle, ilkokulun son sınıfına kadar, çocukların sesleri dar bir range (erim, ses genişliği, ses alanı)den bir oktavdan biraz fazlaya kadar genişler. Bu alanda çocuklar rahatça şarkı söylerler. Çocukların çoğunluğu (en alt sınıfta olanların) G ve E (C) arasındaki inici üçlüyü çok rahat ve doğal bir şekilde okuyabilirler (şarkı olarak) ve bu husus seçilecek şarkılar için temel bir genişliktir (range). Bu genişlik veya alan, bütün ilkokul şarkılarının tercih ve seçimi için uygun bir tessitura'da temsil eder. Alt sınıflar için, seçilen bir şarkıdaki notaların çoğunluğu A ve D arasındaki alan içinde olmalıdır, bununla beraber bir şarkıda bu genişliği aşan bazı notalar olabilir. Bu sınıf çocukların çoğu bir oktav genişliği içinde kolaylıkla şarkı söyleyebilirler. Orta yaşlar için bu genişlik, nadiren daha tiz yahut daha pest seslerin kullanıldığı, C ile C (C) seslerinin belirlediği bir oktava genişler. Bununla beraber tessitura G yahut A civarında kalmalıdır. Üst sınıflara kadar ses genişliği kolayca C C oktavını aşar (D), fakat gene tessitura G yahut A'da kalarak.

Phrase Length (Cümle Uzunluğu): Sınıf seviyesine uygun olmalıdır. Küçük çocuklar, büyük çocuklara ait olan şarkılara göre daha kısa (2 ila 4

mezurluk) cümleli şarkılara ihtiyaç duyarlar. Cümle uzunluğu aslında tempo (Müziğin hızı)'nın bir fonksiyonudur. Şayet şarkı hızlı bir tempoya sahipse, biraz daha uzun müzik cümleleri ile şarkı söylemek mümkün olur.

Conjunct (yanaşık sesler) ve Disjunct (atlayan sesler) Movement: Komşu sestten komşu sese doğru hareket eden melodiler conjunct; Seken yahut atlayan seslerden oluşan melodiler disjunct'dır. Sınırlı ses deneyimine sahip olan çocuklar için kullanılacak şarkıların çoğunlukla conjunct olmaları şayanı tavsiyedir. Disjunct melodiler daha büyük yahut daha çok deneyime (müzik yaşantısına) sahip olmuş çocuklar için uygun olur.

Syllabic ve Melismatic Melodiler: Syllabic şarkılar güftedeki her bir hece için melodide belli bir perdeye sahip olan şarkılardır. Bir hece için müteaddit perdelerin kullanıldığı melodilere ise melismatic şarkılar denir. Syllabic şarkılar, şarkı söylemede deneyimsiz olanlar için daha iyi bir seçenektirler ve bu şarkılar kolayca söylenirler (söylenmeleri daha kolaydır). Yukarı sınıflarda melismatic şarkılar seçilebilir.

Contour: Kontur melodinin yönüdür, ilerleme istikametidir. Tipik ve mantıklı olarak düzenli konturlar; tizden başlayıp peste, pestten başlayıp sonunda tize, yahut her ikisini birleştiren, pest-tiz-pest, yahut tiz-pest-tiz. Diğer bir kontur ise bir merkezi ses etrafında devrederek ilerler. Bunlardan başka çok daha karışık olan konturlar vardır. Genç çocuklar için kolayca hatırlanacak çok düzenli ve mantıklı tipteki konturları seçiniz.

Key: (Bir gamın en önemli ve onunla isimlendirildiği sesi) Bir şarkının "key" sesi, piyano ve gitarda kolayca çalınmalarından dolayı bazı key'ler öğretmen için iyi kabul edilmekle beraber, bir şarkının seçiminde sınırlayıcı bir faktör değildir. Bununla beraber, şarkıların seçiminde seslerin (notes) key sınırları içinde nasıl düzenlenmiş olduğunu dikkate almak son derece önemlidir. Genellikle sesler bir key dahilinde iki usulden birine göre düzenlenir: Pest DO'dan tiz DO'ya yahut pest SOL'den tiz SOL'e (DO ortada, arada olarak) (5).

(5) Sabahattin ERGİN-İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Öğretim görevlisi-Müzik Psikolojisi ders notları.

BÖLÜM III

TRT REPERTAURINDA BULUNAN

ÇOCUKLARIN SÖYLEYEBİLECEĞİ TÜRKÜLERİN İNCELENMESİ

Bütün bu bilgileri verdikten sonra esas konumuza geçerek analizimizi yapabiliriz. Ancak analizimizi ne şekilde yapacağımızı anlatmakta fayda görüyoruz.

Biz analizimizi iki şekilde gerçekleştirmeyi uygun gördük.

- 1 - Çocukların söyleyebileceği türkülerde biçim analizi.
- 2- Çocukların söyleyebileceği türkülerde uyulması gereken kriterler.

T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
M REPERTUAR SIRA No: 1349
ELİME TARİHİ: 25.5.1977

DERLEYEN
NİDA TUFERKİ

İLİ
İMİL

DERLEME TARİHİ

İDEN ALINDIĞI
HİÇ ÇİNE

AK FASULLE OLDUMU

RESİ:

NOTAYA ALAN
NİDA TUFERKİ

AK FA SUL LE OL DU MU AM BA RI
AK FA SUL LE SO YUL MAZ GÖK TE —

LA RA DOL DU MU YOL LA DI ĞİM
YIL DİZ SA YIL MAZ DİR MİL DEN YAR

PA BUÇ LAR A. YA ĞI NA OL DU MU
SE VE NİN İHÇ KÖL A RI YO RUL MAZ

- 1 -

AK FASULLE OLDUMU
AMBARLARA DOLDUMU
YOLLADIĞIM PABUÇLAR
AYAGINA OLDUMU

- 2 -

AK FASULLE SOYULMAZ
GÖKTE YILDIZ SAYILMAZ
DIRMILDEN YAR SEVENİN
HİÇ KOLLARI KÖRÜLMÜZ.

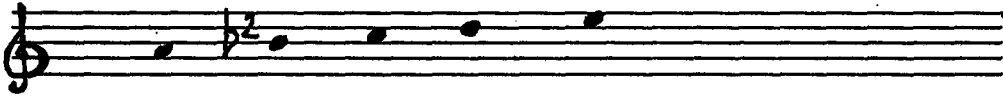
ESER ANALİZİ

A : İLK BİLGİLER

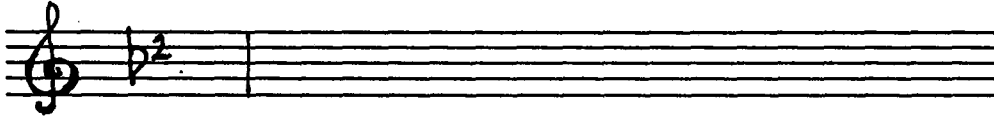
Adı	: Ak fasulle Oldumu?
Yöresi	:Dirmil
Kimden Alındığı	:Behiç ÇİNE
Derleyen	:Nida TÜFEKÇİ
Notaya Alan	:Nida TÜFEKÇİ

B : MÜZİKAL ANALİZ

- Kaynağına ve genel karakterine göre; Türk Halk Müziği'dir.
- Yapılış sebebine göre; eğlence müziğidir.
- Tek sesli modal müziktir.
- Ses Sahası, .

Değiştirici İşaretler;

- Ses kaynağına göre; sözlü müziktir.
- Dizisi; Kerem
- Görülen Varyantlar

Eserin 1.ve 2.ölçüsü ritmik varyanttır.

C: YAPI

Seyri çıkıcı-inicidir ve geçki yapılmamıştır. İlk cümlede karar sesinden beşli bir atlayışla güçlü sesine gelinmiş ve tekrar beşli bir atlayışla karara inilmiştir. "b" cümlesine ise güçlü civarından girilmiş ve yine atlamalı seslerle tam karar verilmiştir. "a" ve "b" cümlelerinin tekrarıyla eser tamamlanmıştır.

D : BİÇİMSEL ÇALIŞMA

Eser A periodundan meydana gelmiştir. Bu period "a" ve "b" cümlesinden oluşmuştur.

Bu cümleleri simgesel ifade ile açıklarsak:

Orta boyutta;

$$A = (a_2 + b_2)$$

Küçük boyutta simgesel açılım ise;

$$A = \frac{1.\text{mısra}}{a_2(x_1 + x_1)} + \frac{2.\text{mısra}}{b_2(y_1 + z_1)}$$

Simgesel ifadeyi şöyle de kullanabiliriz.

$$2A = (2 a_2 + 2 b_2)$$

IRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
İHM REPERTUAR SIRA No: 1349
İNCELEME TARİHİ: 25 - 5 - 1977

DERLEYEN
NİDA TÜFEKÇİ

YÖRESİ
SİRMİL

DERLEME TARİHİ

YERDEN ALINDIĞI
YERİNE ÇİNLİ

AK FASULLE OLDUMU

YÖRESİ: A

NOTAYA ALAN
NİDA TÜFEKÇİ

The musical score is written on three staves. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The time signature is 7/16. The melody is written in a simple, handwritten style. The first staff contains a melody with notes marked with 'x' and 'a'. The second staff continues the melody with notes marked with 'A' and 'a'. The third staff continues the melody with notes marked with 'b' and 'z'. The score is written in a simple, handwritten style with some corrections and markings.

E: RİTMİK YAPISI

- Usullüdür.

-9-16 bileşik usul

-Düzümleri : 2+3+2+2

9 zamanlı usullerin B tipinden meydana gelmiştir.

F : EDEBİ AÇIDAN ANALİZ

	Kafiye Ölçüsü	Ölçü	Durak
Ak fasulle oldumu	a	7'li	4+3
Ambarlara doldumu	a	7'li	4+3
Yolladığım pabuçlar	serbest	7'li	4+3
Ayağına oldumu	a	7'li	4+3
Ak fasulle soyulmaz	b	7'li	4+3
Gökte yıldız sayılmaz	b	7'li	4+3
Dirmilden yar sevenin	serbest	7'li	4+3
Hiç kolları yorulmaz	b	7'li	4+3

Edebi türü:Mani

Vezni: Yedili Hece Vezni

ÇOCUK MÜZİĞİ KRİTERLERİ AÇISINDAN ANALİZ

- ESERİN KONUSU: Bir eğlence müziğidir.

- Kullanılan Kelimeler: Kullanılan kelimeler çocukların anlayacağı yapıdadır. Fakat yöresel olarak söylenen "fasulle" kelimesini, türkçemizin standartlara oturması açısından "fasulye" olarak düzelterek vermek gerektiğini düşünüyoruz.

- MÜZİKAL YARAR: Çocuğa Halk Müziği aralıklarını yerleştirmesi açısından önemli bir türkü olarak görüyoruz. Melodik olarak neşeli ve akılda kalıcı, ritmik olarak hareketli olması nedeniyle çocukların rahatlıkla söyleyebileceği bir yapıdadır.

- MÜZİKAL YAPI: Eser bir oktavı aşmaması nedeniyle son çocuklar evresindeki çocukların okuyabileceği ama atlamalı seslerin kullanılması nedeniyle bu evrenin son dönemindeki çocukların daha rahat okuyabileceği yapıdadır. Yine de halk müziği aralık ve motiflerinin çocuk kulağına yerleşmesi açısından önemli bir türkü olarak görüyoruz.

- Cümle Uzunluğu: Kısa ve anlaşılırdır.

- Melodik Sesler: Hem atlayan seslerden (disjunct) hem de ardışık seslerden oluşmaktadır.

- Hecesel (Syllabique) melodiye sahiptir.

- Seyri (Contour): Çıkıcı-inicidir.

- Karar perdesi : La'dır.

TRT MÜZİK DAİRESİ BAYINLARI
TMM 204-4/5/55

YÖRESİ
MANİSA

KİMDEN ALINDIĞI
HAYDAR BAYÇIN

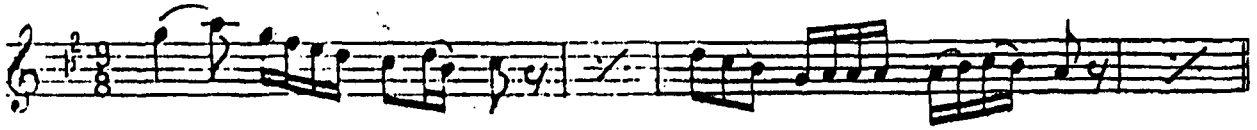
SÜRE

DERLEYEN
M. SARISOZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISOZEN

AMANAMAN NALBANDIM

OF SMAN A MAN NAL BAN DIM , NAL BAN DIM SA RA MA DIM AL DAN DIM

(2)

Of aman aman menemen
Menemen beno ise gelemem

(3)

Of amon aman bergama
Bergama kazan kazan ver bana

(4)

Of aman aman izmirim
izmirim alın beni gezdirin

(5)

Of aman aman manisa
Manisa üzümün bolca olsa

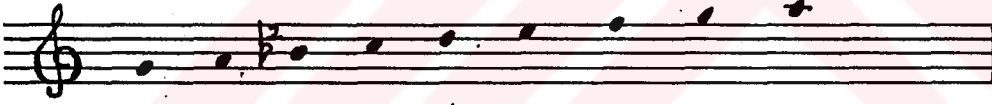
ESER ANALİZİ

A: İLK BİLGİLER

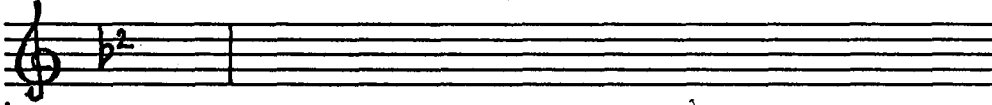
Adı :Aman Aman Nalbandım
Yöresi :Manisa
Kimden Alındığı :Haydar BAYÇİN
Derleyen :Muzaffer SARISÖZEN
Notaya Alan :Muzaffer SARISÖZEN

B: MÜZİKAL ANALİZ

- Kaynağına ve genel karakterine göre; Türk Halk Müziği'dir.
- Yapılış sebebine göre; eğlence müziğidir.
- Tek sesli modal müziktir.
- Ses sahası;

- Değiştirici işaretler;

- İcrası; Solo ve koro olarak söylenebilir.
- Ses kaynağına göre; sözlü müziktir.
- Dizisi; Yahyalı Kerem

C: YAPI

Seyri incidir ve herhangi bir geçki yapılmamıştır. Eserde ardışık aralıklar kullanılmıştır. Melodi çizgisinin genel karakteri; esere tiz durak civardan başlanmış inici bir seyir izlenerek ilk ölçünün sonunda "do" perdesinde asma kalış yapılmıştır. İkinci ölçüde güçlü civarından inici bir seyir takip edilerek "la" perdesinde tam kalışla karar verilmiştir. İlk ölçüsü öneş (soru cümlesi), ikinci ölçüsü ardeş (cevap cümlesi)dir.

TAT MÜZİK DAİRESİ TAYINLARI
THM 204- 4/5/83

YÖRESİ
MANİSA

KİMDEN ALINDIĞI
HAYDAR BAYÇIN

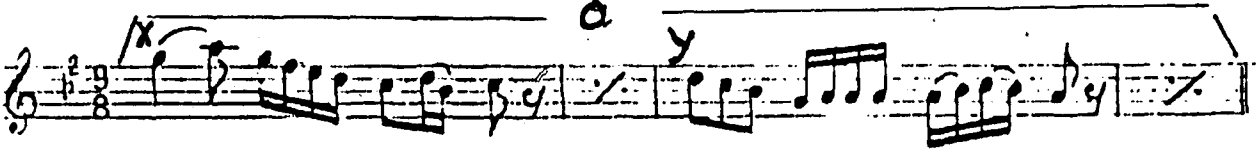
SÜRE

DERLEYEN
M. SARISOZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISOZEN

AMANAMAN NALBANDIM

(2)

Of aman aman menemen
Menemē ben o iſe gelemem

(3)

Of aman aman bergama
Bergama kazan kazan ver bana

(4)

Of aman aman izmirim
izmirim alın beni gezdirin

(5)

Of aman aman manisa
Manisa üzümün bolca olsa

D - BİÇİMSEL ÇALIŞMA

Eser a cümlesinden oluşmuştur. Bu cümle iki ölçüden meydana gelmiştir.

Orta boyutta simgesel ifade

$$a = x + y$$

Küçük boyutta simgesel açılım

1.m 2.m

$$a_2(x_1 + y_1)$$

E - RİTMİK YAPISI

- Usullüdür
- 9-8 Bileşik usul
- Düzümleri; 3+2+2+2

9 zamanlı usullerin A tipinden meydana gelmiştir.

F - EDEBİ AÇIDAN ANALİZ

	Kafiye Şeması	Ölçü	Durak
Aman aman nalbandım	a	7'li	4+3
Saramadım aldandım	a	7'li	4+3
Aman aman Menemen	b	7'li	4+3
Ben bu işe gelemem	b	7'li	4+3
Aman aman Bergama	c	7'li	4+3
Kazan kazan ver bana	c	7'li	4+3
Aman aman İzmir'im	d	7'li	4+3
Alın beni gezdirin	d	7'li	4+3
Aman aman Manisa	e	7'li	4+3
Üzümün bolca olsa	e	7'li	3+4

Edebi Türü: Türkü

Vezni: Hece Vezni

ÇOCUK MÜZİĞİ KRİTERLERİ AÇISINDAN ANALİZ

- ESERİN KONUSU: Edebi olarak güzellemedir ve eğlence müziğidir. Fakat Ege bölgesi il ve ilçelerinin özelliklerini belirttiği için, eğitim açısından çocuklara yarar sağlayacağı inancındayız.

-KULLANILAN KELİMELEER: Genellikle çocukların anlayabileceği yapıdadır.

- MÜZİKAL YARAR: Ege yöremizin geleneksel zeybek tavrını taşıdığı için bu bölgemizin müzikal özelliklerinin çocuklarımıza öğretilmesi açısından önemli olduğu inancındayız.

- MÜZİKAL YAPI: Müzikal yapısı bir oktavdan bir ses fazladır. Bu nedenle "Son çocukluk dönemi" nin, son yıllarında olan çocukların okuyabileceği genişliktedir. Ayrıca genel olarak melodinin orta seslerde dolaşması, okunabilirliği kolaylaştırmaktadır.

Cümle uzunluğu; kısa ve anlaşılırdır.

Melodik sesler; ardaşık seslerden oluşmaktadır.

Hecesel (Sylabique) melodiye sahiptir.

Seyri; inicidir.

Karar perdesi; la'dır.

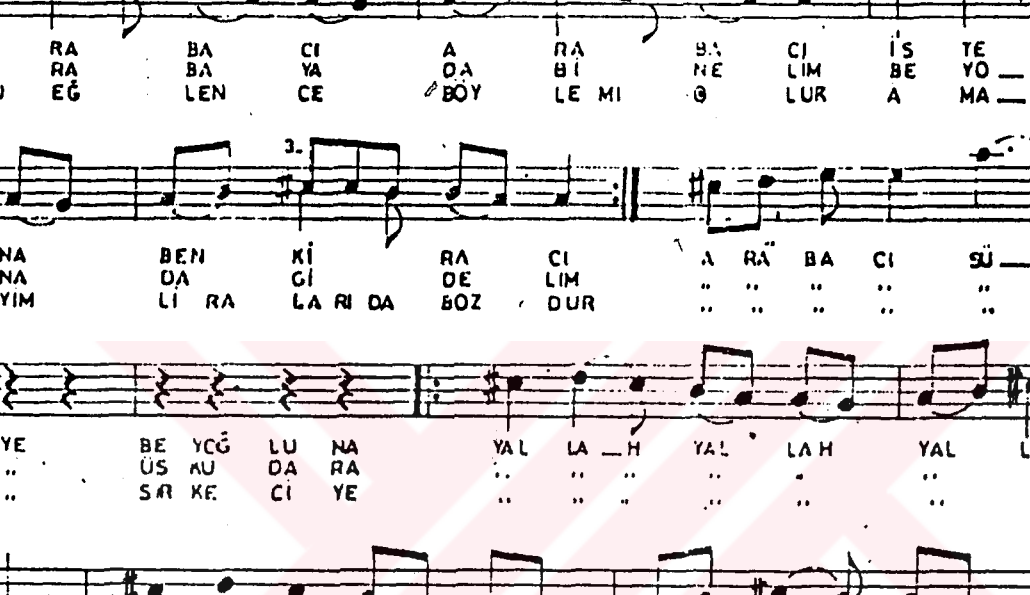
DERLEYEN
MUSTAFA HOŞSU.

DERLEME TARİHİ

ARABACI

INDİĞİ
SÖZ KESEN

NOTAYA ALAN
MUSTAFA HOSSU

 A A RA BA CI A RA BA CI İS TE
 BU RA EĞ LEN CE OY BI NE LIM BE YO Ğ
 LU NA BEN Kİ RA DE CI A RA BA CI SÜ R
 BE YİM Lİ RA Gİ LA RI DA BOZ DUR " " " " " "
 IE RE YE BE YĞ LU NA YAL LA H YAL LA H YAL LA H
 " " " US KU DA RA " " " " " " " "
 " " " SİR KE CI YE " " " " " " " "
 YAL LAH HAY CİN Dİ Tİ KİR Mİ KİR YA L LA H YA L LAH
 " " " " " " " " " " " " " " " "

- 1 -
ARABACI ARABACI
ISTE SANA BEN KIRACI
(ARABACI SUR NEREYE) Beyoğluna
BağLanti. | YALLAH YALLAH YALLAH YALLAH
HAYGENCE TIKIR MIKIR YALLAH YALLAH

- 2 -

ARABAYADA BİNELİM
BEYOĞLUNADA GİDELİM
ARABACI SUR NEREYE (Üsküdar)
Bağlantı.

— 3 —
BU EĞLENCE BÖYLEMİ OLUR
AMAN BEYİM LİRALARIDA BOZDUR
ARABACI SÜR..NEREYE (Sirkeciye)
Bağlantı.

ESER ANALİZİ

A : İLK BİLGİLER

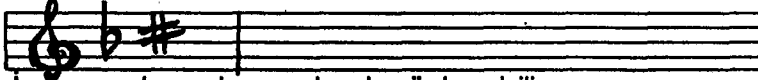
Adı	:Arabacı
Yöresi	:İstanbul
Kimden alındığı	:Turhan SÖZKESEN
Derleyen	:Mustafa HOŞSU
Notaya Alan	:Mustafa HOŞSU

B: MÜZİKAL ANALİZ

- Kaynağına ve genel karakterine göre; Türk Halk Müziği'dir.
- Yapılış sebebine göre; eğlence müziğidir.
- Tek sesli modal müziktir.
- Ses sahası;

- Değiştirici işaretler;

- İcrası; solo ve koro olarak söylenebilir.
- Ses kaynağına göre; sözlü müziktir.
- Dizisi; garip ayağı
- Görülen varyantlar

Eserin 1. ve 3.ölçüsü hem melodik hem de ritmik varyanttır.

Eserin 2. ve 4. ölçüsü hem melodik hem de ritmik varyanttır.

C: YAPI

Seyri çıkıcı inicidir ve geçki yapılmamıştır. "a" cümlesinde ilk ölçüden itibaren sürekli güçlü duyurulmuş ve karara inilmiştir. "b" cümlesinde ise güçlüden tiz durağa atlanmış ve burada yarım karar yapılmıştır. Daha sonra yine "a" cümlesi tekrarlanarak eser sona ermiştir.

MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
REPERTUAR SIRA No : 1551
YAYIN TARİHİ : 23 - 2 - 1978

DERLEYEN
MUSTAFA HOŞSU

DERLEME TARİHİ

İL
ALINDIĞI
İ SÖZKESEN

ARABACI

NOTAYA ALAN
MUSTAFA HOŞSU

- 1 -

ARABACI ARABACI
İSTE SANA BEN KIRACI
(ARABACI SUR NEREYE) Beyoğluna
Bağlantı. YALLAH YALLAH YALLAH YALLAH
HARCINDI TIKIR MIKIR YALLAH YALLAH

- 2 -

ARABAYADA BİNELİM
BEYOĞLUNADA GİDELİM
ARABACI SUR NEREYE (Üsküdar)
Bağlantı.

- 3 -

BÜ EĞLENCE BÖYLEMİ OLUR
AMAN BEYİM LİRALARIDA BOZDUR
ARABACI SUR NEREYE (Sirkeciye
Bağlantı.

D: BİÇİMSEL ÇALIŞMA

Ezgi A periyodundan oluşmuştur. Bu periyod onbir ölçüden meydana gelmiştir.

Orta boyutta simgesel ifade;

$$A = (a_4 + b_3 + a_4)$$

Küçük boyutta simgesel açılım;

$$A \begin{array}{ccccc} \text{1.m} & \text{2.m} & \text{3.m} & \text{4.m} & \text{5.m} \\ \hline a_4(x_1 + y_1 + x_1 + y_1) & + & b_3(z_1 + \alpha_2) & + & a_4(x_1 + y_1 + x_1 + y_1) \end{array}$$

E: RİTMİK YAPISI:

- Usullüdür
- 9-8 Bileşik usul
- Düzümleri 2+3+2+2
- 9 zamanlı usullerin B tipinden oluşmuştur.

9

8

F: EDEBİ ANALİZ

	<u>Kafiye Şeması</u>	<u>Ölçü</u>	<u>Durak</u>
Arabacı arabacı	a	8'li	4+4
İşte sana ben kiracı	a	8'li	4+4

NAKARAT

- Arabacı sür
- Nereye
- Beyoğluna

Yallah yallah yallah yallah

Haydinde tıkr mıkır yallah yallah

Arabaya binelim b 8'li 5+3

Beyoğlu'na gidelim b 8'li 5+3

Arabacı sür

Nereye

Üsküdar'a

Yallah yallah yallah yallah

Haydinde tıkır mıkır yallah yallah

Bu eğlence böylemi olur c 9'lu 4+5

Aman beyim liralarda bozdur. c 11'li 4+7

Arabacı sür

Nereye

Sirkeci'ye

Yallah yallah yallah yallah

Haydinde tıkır mıkır yallah yallah

Edebi Türü:Türkü

Vezni:Hece Vezni

ÇOCUK MÜZİĞİ KRİTERLERİ AÇISINDAN ANALİZ

-ESERİN KONUSU : Eski İstanbul paytoncuları için yakılmış bir eğlence türküsüdür.

- KULLANILAN KELİMELEER: Çocukların anlayabileceği yapıdadır.

- MÜZİKAL YARAR: Eserin "garip" ayağında olması, Halk Müziği'mizde çok kullanılan bu dizinin çocuklarımıza öğretilmesi açısından önemli olduğu görüşündeyiz.

-MÜZİKAL YAPI: Eserin bir oktav ses sahası içinde olması ve genel olarak orta seslerde dolaşması çocukların okuyabilirliğini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca hareketli ritm yapısı ve akılda kalıcı melodisiyle çocukların söyleyebileceği bir türküdür.

Cümle uzunluğu; kısa ve anlaşılırdır.

Melodik sesler; ardışık seslerdir.

Hecesel (Sylabique) melodiye sahiptir.

Seyri; Çıkıcı-inicidir.

Karar perdesi, la'dır.

AY DOĞAR AYISTANDAN

♩ = 204

AY DO ĞAR A YIS TAN DAN TA RA LİL Lİ LİL Lİ LİL Lİ GÜN DO ĞAR
BE NİM BİR SEV Dİ ĞİM VAR TA RA LİL Lİ LİL Lİ LİL Lİ O TUZ İ

GÜ NİS TAN DAN TA RA LİL Lİ LİL Lİ LİL Lİ
Kİ BOS TANDAN TARA LİL Lİ LİL Lİ LİL Lİ

AY DOĞAR AYA GİDER TARALİLLİ LİLLİ LİLLİ
GÜN DOĞAR GÜNE GİDER " " "
BENİM BİR SEVGİLİM VAR " " "
HER GÜN BİR YANA GİDER " " "

AY DOĞAR AYAZLANIR TARALİLLİ LİLLİ LİLLİ
GÜN DOĞAR BEYAZLANIR " " "
BENİM BİR SEVDİĞİM VAR " " "
O KIZ KİME NAZLANIR " " "

ESER ANALİZİ

A: İLK BİLGİLER

Adı	:AY DOĞAR AYISTANDAN
Yöresi	:Bayburt
Kimden Alındığı	:Yaşar KARAPINAR
Derleyen	:Mustafa HOŞSU
Notaya Alan	:Mustafa HOŞSU

B: MÜZİKAL ANALİZ

- Kaynağına ve genel karakterine göre; Türk Halk Müziği
- Yapılış sebebine göre; eğlence müziğidir.
- Tek sesli modal müziktir.
- Ses Sahası

- Değiştirici işaret almamıştır.
- Ses kaynağına göre; sözlü müziktir.

Görülen Varyant

eserin 2. ve 4. ölçüleri ritmik varyanttır.

C: YAPI

Seyri çıkıcıdır. Yalnızca "a" cümlesinden meydana gelmiştir. Esere karar sesinden başlanmış ve alt üçlü dışında ses kullanılmamıştır. Fakat cümle sonunda yeden sesde kalınmış ve tekrar "a" cümlesinden başlayarak ikinci eş "a" cümlesi tekrar edilmiş ve yeden sesde karar verilmiştir.

YÖRESİ
BAYBURT

DERLEME TARİHİ
5.5.1966

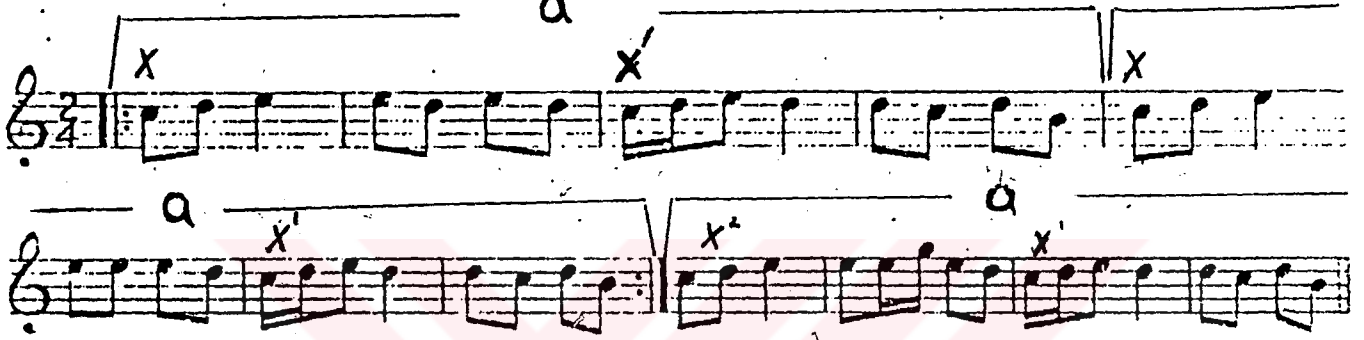
KİMDEN ALINDIĞI
YAŞAR KARAPINAR

NOTAYA ALAN
MUSTAFA HOŞSU

SÜRESİ

AY DOĞAR AYISTANDAN

♩ = 204

AY DOĞAR AYA GİDER TARALILLİ LİLLİ LİLLİ
GÜN DOĞAR GÜNE GİDER " " "
BENİM BİR SEVGİLİM VAR " " "
HER GÜN BİR YANA GİDER " " "

AY DOĞAR AYAZLANIR TARALILLİ LİLLİ LİLLİ
GÜN DOĞAR BEYAZLANIR " " "
BENİM BİR SEVDİĞİM VAR " " "
O KIZ KİME NAZLANIR " " "

NOT: ÇOCUK TÜRKÜLERİNDEN

D: BİÇİMSEL ÇALIŞMA

Eser "a" cümlesi ve onun tekrarından meydana gelmiştir.

Bu cümleyi simgesel ifade ile açıklarsak;

$$\begin{array}{cc} \text{1.mısra} & \text{2.mısra} \\ \hline a(x_2 + x_2^1) \end{array}$$

Eserin tamamında ise şöyle bir ifade kullanabiliriz.

$$3a(3x + 3x^1)$$

E : RİTMİK YAPISI

- Usullüdür.
- 2/4 ana usul

F : EDEBİ AÇIDAN ANALİZ

	<u>Kafiye Şeması</u>	<u>Ölçü</u>	<u>Durak</u>
Ay doğar ayıstandan	a	7'li	3+4
Gün doğar günistandan	a	7'li	3+4
Benim bir sevgilim var	d	7'li	3+4
Otuziki bostandan	a	7'li	3+4
Ay doğar aya gider	b	7'li	3+4
Gün doğar güne gider	b	7'li	3+4
Benim bir sevgilim var	d	7'li	3+4
Her gün bir yana gider	b	7'li	3+4
Ay doğar ayazlanır	c	7'li	3+4
Gün doğar beyazlanır	c	7'li	3+4
Benim bir sevgilim var	d	7'li	3+4
O kız kime nazlanır	c	7'li	3+4

Edebi türü: Mani

Vezni: Yedili hece vezni

ÇOCUK MÜZİĞİ KRİTERLERİ AÇISINDAN ANALİZ

ESERİN KONUSU: Eser konu itibariyle sevgiliye yakılmış bir manidir.

Kullanılan Kelimeler: Çocukların anlayabileceği yapıdadır. Fakat edebi olarak çocuğa hitap etmemektedir.

MÜZİKAL YARAR : Çocuğa halk müziği aralıklarını yerleştirmesi açısından önemli bir türküdür. Melodik olarak neşeli ve akılda kalıcı, ritmik olarak hareketli olması dolayısıyla çocukların rahatlıkla söyleyebileceği bir yapıdadır.

- **MÜZİKAL YAPI** - Eser yalnızca dört sesden oluşması dolayısıyla 5 yaşından itibaren bütün çocukların okuyabileceği yapıdadır. Halk müziği aralık ve motiflerinin çocuk kulağına yerleşmesi açısından önemli bir türkü olarak görüyoruz.

Cümle uzunluğu ; kısa ve anlaşılırdır.

Melodik sesler; ardışık seslerden oluşmaktadır.

Hecesel (Syllabique) melodiye sahiptir.

Seyri, çıkıcıdır.

Karar perdesi; do'dur.

Not: Bu türkü TRT Halk Müziği radyo repertuarında "Çocuk Türküsü" olarak geçmektedir. Fakat edebi açıdan çocuğa hitap etmediği için "Çocuk Türküsü" diyemeyiz.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No : 1363
İNCELEME TARİHİ : 25.5.1977

DERLEYEN
SEYFETTİN SİĞMAZ

YÖRESİ
ERZURUM

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
SEYFETTİN SİĞMAZ

BEN BİR KAVAK

SÜRESİ :
1:50

NOTAYA ALAN
SEYFETTİN SİĞMAZ

BE N BİR KA YA K YO LÜS TÜ NE
GU NES VUR MU S BO Z TE PE Nİ N

Bİ TE REM GE LİP Gİ DE N LE
BA SI NA YE Nİ GIR Mİ S O

RE GÖL GE E DE REM İR GA LAN
NÜC ÖN DÖR T YA SI NA

MA KA VAK SE Nİ DE KE SE REM
..

BU DAR BU DAR O DU NE DER
..

SA TA RAM N Uysal

— 1 —
BEN BİR KAVAK YOL ÜSTÜNE BİTEREM
GELİP GİDENLERE GÖLGE EDEREM
Bağlantı { İRGALANMA KAVAK SENİ DE KESEREM
BUDAR BUDAR ODUN EDER SATARAM

— 2 —
GÜNEŞ VURMUS BOZ TEPENİN BAŞINA
YENİ GİRMİS ONÜÇ ÖNDÖRT YASINA.
Bağlantı.

ESER ANALİZİ

A -İLK BİLGİLER

Adı	:Ben Bir Kavak
Yöresi	:Erzurum
Kimden Alındığı	:Seyfettin SİĞMAZ
Derleyen	:Seyfettin SİĞMAZ
Notaya Alan	:Seyfettin SİĞMAZ

B: MÜZİKAL ANALİZ

- Kaynağına ve genel karakterine göre; Türk Halk Müziği'dir.
- Yapılış sebebine göre; sanat müziğidir.
- Tek sesli modal müziktir.
- Ses sahası

RT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
H M REPERTUAR SIRA No : 1363
KELEME TARİHİ : 25.5.1977

DERLEYEN
SEYFETTİN SİĞMAZ

RESİ
RZURUM

DERLEME TARİHİ

MDEN ALINDIĞI
EYFETTİN SİĞMAZ

BEN BİR KAVAK

RESİ :

1:50

NOTAYA ALAN
SEYFETTİN SİĞMAZ

Handwritten musical notation for the song "Ben Bir Kavak". The notation is written on six staves. Above the first staff, there is a large 'A' and a small 'a'. Above the second staff, there is a 'y' and a 'x'. Above the third staff, there is a 'y' and a 'x'. Above the fourth staff, there is a 'y' and a 'x'. Above the fifth staff, there is a 'y' and a 'x'. Above the sixth staff, there is a 'y' and a 'x'. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and accidentals.

— 1 —
BEN BİR KAVAK YOL ÜSTÜNE BİTEREM
GELİP GİDENLERE GÖLGE EDEREM
Bağlantı { IRGALANMA KAVAK SENİ DE KESEREM
BUDAR BUDAR ODUN EDER SATARAM

— 2 —
GÜNEŞ VURMUS BOZ TEPENİN BAŞINA
YENİ GİRMİŞ ONÜÇ ONDÖRT YAŞINA.
Bağlantı.

Melodi çizgisinin genel karakteri; eser karar perdesi civarından başlar ve birinci ölçü sonunda güçlüden karara iner. Bu karakter eserin tamamını oluşturur. Eser genelinde yarım kalış yoktur, yalnız "Re" perdesi üzerinde asma kalışlar yapılmış ve "La" perdesi üzerinde tam kalışlar yapılmıştır.

D: BİÇİMSEL ÇALIŞMA

Eser "a" cümlesinden oluşmuştur. Bu cümle üç ölçüden meydana gelmiştir.

Orta boyutta simgesel ifade;

$$a = (x_1 + x_1 + y_1)$$

Küçük boyutta simgesel açılım

1.2.3.4.mısra

$$A = 4 a(x_1 + x_1 + y_1)$$

E: RİTMİK YAPISI

- Usullüdür.
- 10-8 Karma usûl
- Düzümleri; 2+3+2+3

iki adet 5 zamanlı bileşik usulümüzün, birleşmesinden meydana gelmiştir.

$$[(2+3) + (2+3)]$$

F: EDEBİ AÇIDAN ANALİZ

	<u>Kafiye Şeması</u>	<u>Ölçü</u>	<u>Durak</u>
Ben bir kavak yol üstünde biterem	a	11'li	4+4+3
Gelip gidenlere gölge ederem	a	11'li	6+5
Irgalama kavak seni (de) keserem	a	11'li	6+5
Budar budar odun eder sataram	a	11'li	4+4+3
Güneş vurmuş boz tepenin başına	b	11'li	4+4+3
Yeni girmiş on üç on dört yaşına	b	11'li	4+4+3
Irgalanma kavak seni (de) keserem	a	11'li	6+5
Budar budar odun eder sataram	a	11'li	4+4+3

Edebi Türü: Türkü

Vezni: Hece Vezni

ÇOCUK MÜZİĞİ KRİTERLERİ AÇISINDAN ANALİZ

- ESERİN KONUSU: Güzellemedir.

- KULLANILAN KELİMELEER: "Irgalanmak" kelimesinin dışında tamamen çocukların anlayacağı yapıdadır.

- MÜZİKAL YARAR: Halk Müziğimizde çok sık karşılaştığımız 10 zamanlı usullerimizi öğretmesi açısından faydalı olacağı inancındayız.

- MÜZİKAL YAPI: Eser melodik olarak bir oktavı aşmaması nedeniyle son çocukluk evresindeki çocukların okuyabileceği yapıdadır.

- Cümle uzunluğu ; kısa ve anlaşılır.

- Melodik sesler; ardışık seslerden oluşmaktadır.

- Hecesel (Sylabique) yapıya sahiptir.

- Seyri; Çıkıcı-incidir.

- Karar perdesi; la'dır.

RT. MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
HM. No. 273 - 8.6.1973

ÖRESİ
IVAS

INDEN ALINDIĞI
ARKIŞLALI MEHMET

ÜRE
♩ = 100

BİCO NERDEN GELİYON

DERLEYEN
MUZAFFER SARISOZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
MUZAFFER SARISOZEN

The musical score is written on three staves. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is written in a simple, folk-like style. Below the staff, the lyrics are written in capital letters: Bİ CO NER DEN GE Lİ YON HAR MAN LİK DAN AŞ ŞA ĞI. The second staff continues the melody with the lyrics: DAL LA Bİ CO DA HA RA Bİ CO SEN DE Bİ CO. The third staff concludes the melody with the lyrics: BEN DE Bİ CO HEY. A large, faint, stylized 'X' watermark is visible across the lower half of the page.

BİCONUN ELLERİNDE
ÇİMEDEYİM BÖLLERİNDE
HOP BİCO HOPLA BİCO
ŞALVARINI TOPLA BİCO

BİR ÇİFT DÜĞME OLAYDIM
BİCONUN KOLLARINDA
HOP BİCO HOPLA BİCO
ŞALVARINI TOPLA BİCO

NOT ALTAYLI TÜRKLER
OYUN HAVASINA (Bİ)
DİYORLAR
BİCO = OYUNCU DEMEKTİR

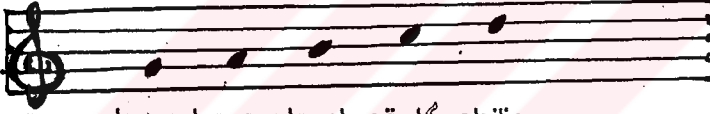
ESER ANALİZİ

A: İLK BİLGİLER

Adı	: Bico Nerden Geliyon
Yöresi	: Sivas
Kimden alındığı	:Şarkışlalı Mehmet
Derleyen	:Muzaffer SARISÖZEN
Notaya Alan	:Muzaffer SARISÖZEN

B: MÜZİKAL ANALİZİ

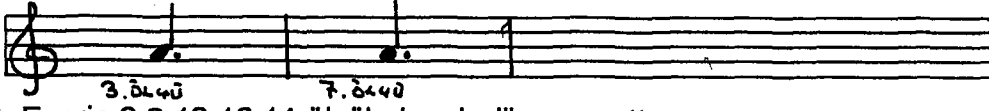
- Kaynağına ve genel karakterine göre; Türk Halk Müziğidir.
- Yapılış sebebine göre; eğlence müziğidir.
- ş - Tek sesli modal müziktir
- Ses sahası:

- İcrası; solo ve koro olarak söylenebilir.
- Ses kaynağına göre sözlü müziktir.

Görülen varyantlar

1. Eserin 3,7,17,18,19,20,21,22,23,24. ölçüleri hem melodik hem de ritmik varyanttır.

2. Eserin 6,8,10,12,14 ölçüleri melodik varyanttır.

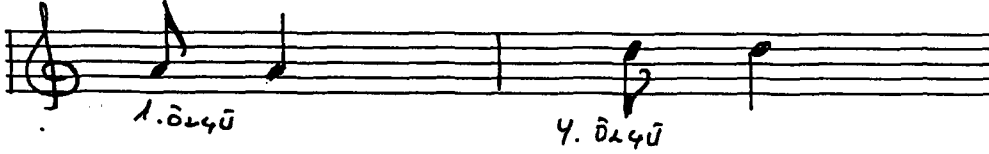
3. Eserin 9,13,15. ölçüleri melodik varyanttır.

4. Eserin 2. ve 4. ölçüleri melodik varyanttır.

5. Eserin 1,2,4,5,16. ölçüleri ritmik varyanttır.

6. Eserin 6,8,10,11,12,14. ölçüleri ritmik varyanttır.

RT. MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
HM. No: 273 - 8. 6. 1973

ÖRESİ
İVAS

İNDEN ALINDIĞI
ARKIŞLALI MEHMET

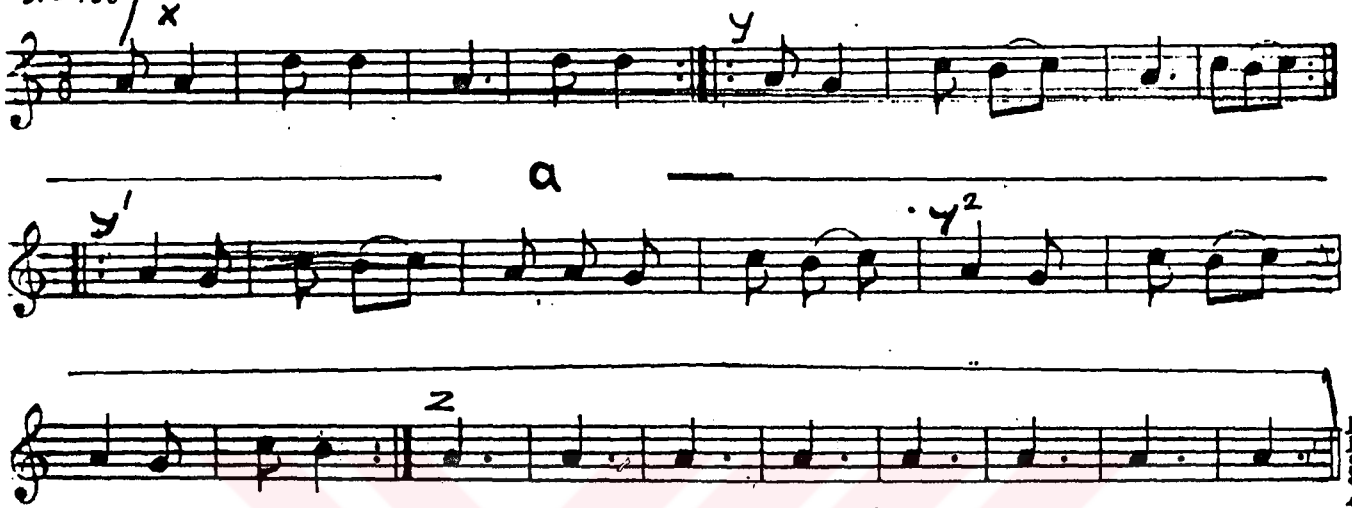
ÜRE

♩ = 100

BİCO NERDEN GELİYON

DERLEYEN
MUZAFFER SARISOZEN
DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
MUZAFFER SARISOZEN

BİCONUN ELLERİNDE
ÇİMEDEVİM BÖLLERİNDE
HOP BİCO HOPLA BİCO
ŞALVARINI TOPLA BİCO

BİR ÇİFT DÜĞME OLAYDIM
BİCONUN KOLLARINDA
HOP BİCO HOPLA BİCO
ŞALVARINI TOPLA BİCO

NOT ALTAYLI TÜRKLER
OYUN HAYASTNA (Bİ)
DİYORLAR
BİCO = OYUNCU DEMEKTİR

C: YAPI

Seyri çıkıcı inicidir ve herhangi bir geçki yapılmamıştır. Eserde hem atlamalı hem de ardışık sesler kullanılmıştır. Melodi çizgisinin genel karakteri; esere karar sesinden dörtlü bir atlayışla girilmiş, daha sonraki ölçülerde ise karar ses sürekli duyurulmuş ve karar sesi civarında dolaşmıştır.

D: BİÇİMSEL ÇALIŞMA

Ezgi "a" cümlesinden meydana gelmiştir. Bu cümle yirmidört ölçüden oluşmuştur.

Küçük boyutta simgesel açılım;

a (¹x4 + ²y4 + y4 + y4 + z8)

E: RİTMİK YAPISI

- Usullüdür

-3-8 Basit usuldür.

F: EDEBİ AÇIDAN ANALİZ

	Kafiye Şeması	Ölçü	Durak
Biconun ellerinde	a	7'li	3+4
Çimedeyim göllerinde	a	8'li	4+4
Hop bico hopla bico	b	7'li	3+4
Şalvarını topla bico	b	7'li	4+4
Bir çift düğme olaydım	c	7'li	4+3
Biconun kollarında	a	7'li	3+4
Hop bico hopla bico	b	7'li	4+4
Şalvarını topla bico	b	7'li	4+4
Bico nerden geliyon	d	7'li	4+3
Harmanlıktan aşağı	e	7'li	4+3
Dalla bico dahara bico	b	9'lu	4+5
Sende bico bende bico	b	8'li	4+4

Edebi türü: Türkü

Vezni:Hece vezni

ÇOCUK MÜZİĞİ KRİTERLERİ AÇISINDAN ANALİZ

- **ESERİN KONUSU:** Altay'lı Türkler arasında söylenen bir eğlence türküsüdür. İçinde yöresel kelimelerin bulunması, halkımız arasında kullanılan bu kelimelerin çocuklara öğretilmesi açısından önemli olduğu inancındayız.

- **KULLANILAN KELİMELEER:** Yöresel kelimeler dışında çocukların anlayabileceği yapıdadır.

- **MÜZİKAL YARAR:** Halaylarımızda gördüğümüz genel melodi karakterinin çocuklarımıza öğretilmesi açısından önem taşıdığına inanıyoruz.

Cümle uzunluğu; kısa ve anlaşılır.

Melodik Sesler; ilk iki ölçü atlayan sesler (disjunt) daha sonra ki ardışık seslerden (conjunt) oluşmaktadır.

Hecesel (Sylabique) oluşmaktadır.

Seyri; Çıkıcı

Karar perdesi; la'dır.

ESER ANALİZİ

A. İLK BİLGİLER

Adı: GİDİN DEYİN O SERÇEYE

Yöresi:Erzincan

Kimden Alındığı:Hıdır ERSOY

Derleyen:Ahmet YAMACI

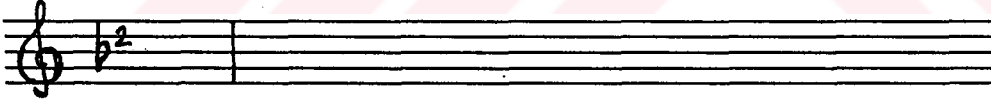
Notaya Alan:Ahmet YAMACI

B. MÜZİKAL ANALİZ

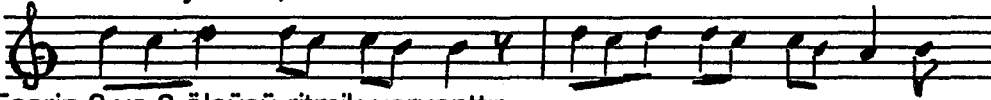
- Kaynağına ve genel karakterine göre; Türk Halk Müziğidir.
- Yapılış sebebine göre; sanat müziğidir.
- Tek sesli modal müziktir.
- Ses sahası

- Değiştirici işaretler

- İcrası solo ve koro olarak söylenebilir.
- Ses kaynağına göre sözlü müziktir.
- Dizisi Kerem'dir.
- Görülen Varyantlar;

Eserin 2.ve 3.ölçüsü ritmik varyanttır.

C. YAPI:

Eser yapı olarak yalnızca "a" cümlesinin tekrarından oluşmaktadır. Eserin "a" cümlesi x,y,y¹,y² motiflerinden meydana gelmiştir. Eserin x ve y motifleri soru cümlesi,y¹ve y² motifleride cevap cümlesidir.

YÖRESİ
ERZİNCAN

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
HİDİR ERSOY

GİDİN DEYİN O SERÇEYE

NOTAYA ALAN
AHMET YAMACI

SÜRESİ :

- 1 -

GİDİN DEYİN O SERÇEYE
KONMASIN BİZİM BAĞÇEYE
KONARSA BİZİM BAĞÇEYE
ŞİKAT EDERİM HOCAYA
AMAN LİVAR LİVAR LİVAR
Bağlantı- LİVAR LİVAR HANIM KİVAR

- 2 -

GİDİN DEYİN O KARGAYA
KONMASIN BİZİM TARLAYA
KONARSA BİZİM TARLAYA
ŞİKAT EDERİM AĞAYA
Bağlantı.

- 3 -

GİDİN DEYİN O LEYLEĞE
KONMASIN BİZİM EYLEĞE
KONARSA BİZİM EYLEĞE
ŞİKAT EDERİM FELEĞE
Bağlantı.

Daha sonra "a" cümlesi eş cümle olarak iki kere daha tekrarlanır ve eser son bulur.

Melodi çizgisinin genel karakteri; Eser yeden sesinden çıkıcı bir seyirle başlar ve "Do" perdesinde asma kalış yapar. İkinci ölçüden itibaren güçlü sesi duyurularak karara inilir ve bu yapı eserin sonuna kadar devam eder.

D. BİÇİMSEL ÇALIŞMA

Eser "a" cümlesinden oluşmuştur. Bu cümle dört ölçüden meydana gelmiştir.

Orta boyutta simgesel ifadeyle;

$$a = (x_1 + y_1 + y_1 + y_1)$$

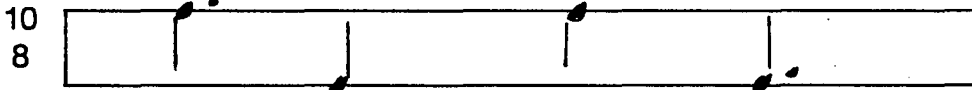
Küçük boyutta simgesel açılımı;

<u>1.3 ve nak.mısraları</u>	<u>2.4.nak.mısraları</u>
$A = 3 a[(x_1 + y_1$	$+ y_1 + y_1]$

E : RİTMİK YAPISI

- Usullüdür.
- 10-8 Karma usuldür.
- Düzümleri; 3+2+2+3

iki adet beş zamanlı bileşik usulün birleşmesinden meydana gelmiştir. Yalnız her "a" cümlesinin başında ritim yapısı 2+3+2+3 şeklinde değişmektedir.

F: EDEBİ AÇIDAN ANALİZ

	<u>Kafiye Şeması</u>	<u>Ölçü</u>	<u>Durak</u>
Gidin deyin o serçeye	a	8'li	4+4
Konmasın bizim bahçeye	a	8'li	5+3
Konarsa bizim bahçeye	a	8'li	5+3
Şikat ederim hocaya	a	8'li	5+3

Nakarat:

Aman livar livar livar

Livar livar hanım kibar

Gidin deyin o kargaya	b	8'li	4+4
Konmasın bizim tarlaya	b	8'li	5+3
Konarsa bizim tarlaya	b	8'li	5+3
Şikat ederim ağaya	b	8'li	5+3

Nakarat:

Aman livar livar livar

Livar livar hanım kibar

Gidin deyin o leyleğe	c	8'li	4+4
Konmasın bizim evleğe	c	8'li	5+3
Konarsa bizim evleğe	c	8'li	5+3
Şikat ederim feleğe	c	8'li	5+3

Nakarat:

Edebi Türü: Türkü

Vezni: Hece Vezni

ÇOCUK MÜZİĞİ KRİTERLERİ AÇISINDAN ANALİZ

Eserin Konusu : Eser konu itibariyle ekine zarar veren kuşlardan bahsetmektedir.

Kullanılan Kelimeler: Evlek kelimesinin dışında çocukların anlayabileceği yapıdadır.

Mizikal yarar: Eserin kuşlardan bahsetmesi çocukların ilgisini çekecektir fakat kuşların verdiği bazı zararları da çocuklara öğretmesi açısından faydalı olacağı inancındayız.

Müzikal Yapı: Melodik olarak bir oktav ses sahasının içinde olması ve sürekli olarak orta seslerde dolaşması dolayısıyla çocukların okuyabileceği yapıdadır.

Cümle Yapısı: Kısa ve anlaşılır.

Melodik Sesler: Ardışık seslerden oluşmaktadır.
Sylabique (hecesel) yapıdadır.

Seyri: Çıkıcı ve inicidir.

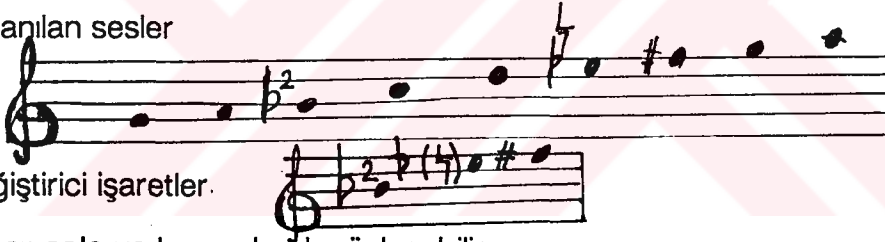
Karar sesi: La'dır.

ESER ANALİZİ

Adı	: Horozumu Kaçırdılar
Yöresi	: Sivas
Kimden Alındığı	: Sırrı SARISÖZEN
Derleyen	: Muzaffer SARISÖZEN
Notaya Alan	: Muzaffer SARISÖZEN

B - MÜZİKAL ANALİZ

- Kaynağına ve genel karakterine göre; Türk Halk Müziği'dir.
- Yapılış sebebine göre; sanat müziğidir.
- Tek sesli modal müziktir.
- Kullanılan sesler

- Değiştirici işaretler.
- İcrası; solo ve koro olarak söylenebilir.
- Ses kaynağına göre; sözlü müziktir.

C - YAPI

Eser yapı olarak a ve b cümlelerinden meydana gelmiştir. "a" cümlesi soru cümlesini oluşturmaktadır. "b" cümlesinin ilk beş ölçüsü "a" cümlesinin cevabını oluşturmaktadır. "b" cümlesinin 6 ve 7 ölçüleri soru, 8-9 ve 10.ölçüleri ise cevaptır.

Melodi çizgisinin genel karakterine göre; esere tiz durak civarından girilmiş, inici bir seyir göstererek güçlüde yarım kalış yapmıştır. Daha sonra karar sesinden üçlü bir atlayışla tekrar güçlü civarına çıkılarak, sürekli güçlü duyurulmuş ve karara inilmiştir.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
TMM REPERTUAR SIRA No: 626
İNCELEME TARİHİ 15. 3. 1974

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

YÖRESİ
SİVAS

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
SİRRI SARISÖZEN

HOROZUMU KAÇIRDILAR

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

ŞÜRE
J = 78

A

HOROZUMU KAÇIRDILAR
DAMDAN DAMA UÇURDULAR
SUYUNADA PİLAV PIŞIRDILAR
PİLİGÂH PİLİGÂH PİLİ PİLİ GÂH GÂH
KÜPELİ HOROZUM, YAR KAR HEYAZIM
BAĞLANTI

BİR SABAH KALKTIM AVLUYA BAKTIM
ARADIM TARADIM BAĞIRDIM ÇAĞIRDIM
PİLİ PİLİ PİLİ PİLİ PİLİ PİLİGÂH GÂH
KÜPELİ HOROZUM YAR KAR BEYAZIM

KANADI VAR KILIM GİBİ
İBİĞİ VAR ELİM GİBİ
ACISI VAR ÖLÜM GİBİ
PİLİGÂH PİLİGÂH PİLİ PİLİ GÂH GÂH
KÜPELİ HOROZUM, YAR KAR BEYAZIM
BAĞLANTI

D - BİÇİMSEL ÇALIŞMA

Eser a ve b cümlelerinin birleşiminden meydana gelmiştir.

Orta boyutta simgesel ifadeyle;

$$A = (a_2 + b_{10})$$

Küçük boyutta simgesel açılım ile;

1. mısra

2. mısra 3. mısra 4. mısra 5. mısra 6. mısra 7.8. mısra 9. mısra

$$A = [a_2(x_1 + y_1) + b_{10}(z_1 + z'_1 + \alpha_1 + \beta_2 + \gamma_1 + \alpha'_2 + \beta'_2)]$$

E - RİTMİK YAPISI

- Usullüdür

- 4/4 ana usuldür.

F - EDEBİ ANALİZ

	Kafiye	Ölçü	Durak
Horozumu kaçıldılar	a	8'li	4+4
Damdan dama aşıldılar	a	8'li	4+4
Suyunuda pilav pişirdiler	a	10'lu	6+4
Pilighah pilighah pili pili gah gah	s	11'li	6+5
Küpelî horozum Yar kar beyazım	b	11'li	6+5

Bağlantı:

Bir sabah kalktım, avluya baktım
Aradım taradım bağırdım çağırdım
Pili pili pili pili pili pilighah gah
Küpelî horozum yar kar beyazım

Kanadı var kılımlı gibi	c	8'li	4+4
İbîği var elim gibi	c	8'li	4+4
Acısı var ölüm gibi	c	8'li	4+4
Pilighah pilighah			
Pili pili gah gah	s	11'li	6+5
Küpelî horozum	b	11'li	6+5
Yar kar beyazım			

Bağlantı:

Edebi Türü: Türkü
Vezni: Hece Vezni

ÇOCUK MÜZİĞİ KRİTERLERİ AÇISINDAN ANALİZ

Eserin Konusu: Horoza yakılan ağıttır.

Kullanılan Kelimeler: Çocukların anlayacağı yapıdadır.

Müzikal Yarar: Türkün "Horoz"la ilgili olması ve onu anlatması, çocukların ilgisini çekecek yapıdadır.

Müzikal Yapı: Bir oktav ses sahasında dolaşması nedeniyle, çocuklar okuyabilirler.

Cümle uzunluğu: Kısa ve anlaşılır.

Melodik Sesler: Ardışıklandır.

Sylabique (Hecesel) yapıdadır.

Hecesel (Sylabique) yapıdadır.

Seyri: İnicidir.

Karar perdesi:La'dır.

RT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
H M REPERTUAR SIRA No 1289
NCELEME TARİHİ : 24.5.1977

DERLEYEN
OMER AKPINAR

ÖRESİ
AYSERİ

DERLEME TARİHİ
2-4-1969

(İMDEN ALINDIĞI
EHMET HAMZA OĞLU

HOROZUMU KAÇIRDILAR

SÜRESİ

NOTAYA ALAN
NİDA TUFEKÇİ

HO RO ZU MU KA CİR DI LA R HO RO ZU
HO RO ZU M MÜN MÜN BES PEN CE Sİ R HO RO ZU
HO RO ZU M DA YAG LI İ Dİ HO RO ZU M

MU MÜN KA CİR DI LA R DAM DAN DA MA A SİR
DA BES PEN CE Sİ R TA VUK LA RİN EĞ SİR
YAG LI İ Dİ KU ME Sİ NE BAĞ LI İ Dİ

SU YU NA DA Pİ LAV Pİ SİR DI LER Bİ Lİ GEH GEH GEH
EY — DE — BOS KAL DL KU ME LER Sİ GEH
ÇİL — TA — VU GUN OG LU İ Dİ Dİ GEH GEH GEH

GEH GEH GEH GEH GÜ ZEL HO RO ZUM
" " " " " " " "

N. Uyşal

—1—
HOROZUMU KAÇIRDILAR
DAMDAN DAMA AŞIRDILAR
SUYUNADA PİLAV PIŞIRDILAR
Bağlantı — BİLİ GEH GEH GEH GEH GEH GEH GEH GÜZEL HOROZUM

—2—
HOROZUMUN BEŞ PENCESİ
TAVUKLARIN EĞLENCESİ
EVDE BOŞ KALDI KUMESİ
Bağlantı.

—3—
HOROZUMDA YAĞLI İDİ
KÜMESİNE BAĞLI İDİ
CİL TAVUĞUN OĞLU İDİ
Bağlantı.

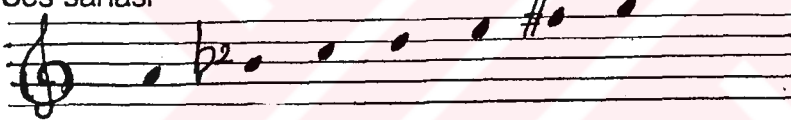
ESER ANALİZİ

Adı : Horozumu Kaçırdılar
Yöresi : Kayseri
Kimden Alındığı : Mehmet HAMZAOĞLU
Derleyen : Ömer AKPINAR
Notaya Alan : Nida TÜFEKÇİ

B - MÜZİKAL ANALİZ

- Kaynağına ve genel karakterine göre; Türk Halk Müziğidir.
- Yapılış sebebine göre; sanat müziğidir.
- Tek sesli modal müziktir.

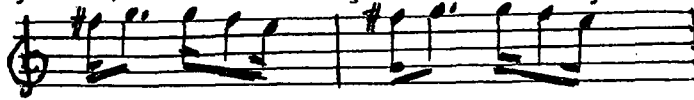
- Ses sahası

- Değiştirici işaretler;

- İcrası solo ve koro olarak söylenebilir.
- Ses kaynağına göre sözlü müziktir.
- Dizisi Kerem'dir.
- Görülen varyantlar; eserin 3.ve 6.ölçüsü melodik varyanttır.

C- YAPI

Eser yapı olarak a ve b cümlelerinden meydana gelmiştir. Eserin a cümlesi soru, b cümlesi ise cevap cümlesidir. "a" cümlesi x ve x1 motifinin varyantlarından, b cümlesi ise y ve z motiflerinden meydana gelmiştir.

Melodi çizgisini genel karakterine göre, eser inici bir

RT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
H M REPERTUAR SIRA No 1289
İNCELEME TARİHİ : 24.5.1977

DERLEYEN
ÖMER AKPINAR

ÖRESİ
AYŞERİ

DERLEME TARİHİ
2-4-1969

İMDEN ALINDIĞI
MEHMET HAMZA OĞLU

HOROZUMU KAÇIRDILAR

SÜRESİ :

NOTAYA ALAN
NİDA TUFEEKÇİ

-1-
HOROZUMU KAÇIRDILAR
DAMDAN DAMA AŞIRDILAR
SUYUNADA PILAV PIŞIRDILAR
Bağlantılı. BİLİ GEH GEH GEH GEH GEH GEH GEH GÜZEL HOROZUM

-2-
HOROZUMUN BEŞ PENCESİ
TAVUKLARIN EĞLENCESİ
EVDE BOŞ KALDI KÜMESİ
Bağlantılı.

-3-
HOROZUMDA YAĞLI İDİ
KÜMESİNE BAĞLI İDİ
CİL TAVUĞUN OĞLU İDİ
Bağlantılı.

D - BİÇİMSEL ÇALIŞMA

Eser a ve b cümlelerinden meydana gelmiştir.

Orta boyutta simgesel ifade ile;

$$A = (a_{10} + b_4)$$

Küçük boyutta simgesel açılım ile;

1.mısra 2. ve 3.mısra Bağlantı

$$A = [a_{10} (x_3 + x_3 + x_4) + b_4 (y_2 + z_2)]$$

NOT: Bu türkü aynı güfte ve aynı melodiyle, TRT Türk Halk Müziği repertuarında "Horozum" adıyla bulunmaktadır. (Sıra No: 169)

E: RİTMİK YAPISI

- Usullüdür.
- 2/4 Ana usullüdür.

F - EDEBİ ANALİZ

	<u>Kafiye</u>	<u>Ölçü</u>	<u>Durak</u>
Horozumu kaçırdılar	a	8'li	4+4
Damdan dama aşırıdılar	a	8'li	4+4
Suyunada pilav pişirdiler	a	10'lu	6+4
Bağlantı:			
Bili geh (geh geh geh			
geh geh geh)			
Güzel horozum			
Horozumun beş pençesi	b	8'li	4+4
Tavukların eğlencesi	b	8'li	4+4
Evde boş kaldı kümesi	b	8'li	3+5
Bağlantı:			
Horozumda yağlı idi	c	8'li	4+4
Kümesine bağlı idi	c	8'li	4+4
Çil tavuğun oğlu idi	c	8'li	4+4

Bağlantı :

Edebi türü: Türkü
Vezni: Hece vezni

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
TMM 169 - 1. / 4 / 1973

YÖRESİ
KAYSERİ

KİMDEN ALINDIĞI
ÖMER AKPINAR
MEHMET HAMZAĞLU

SÜRE :

DERLEYEN
NİDA TÜFEKÇİ

DERLEME TARİHİ
2 / 4 / 1969

HOROZUM

NOTAYA ALAN
NİDA TÜFEKÇİ

HO RO ZU MU KA ÇIR DI LA RI HO RO ZU MU
KA ÇIR DI LA RI DAM DAN DA MA A ŞIR DI LA RI SU YU NA DA PI Lİ
Bİ ŞİR Dİ LER Bİ Lİ GEH GEH GEH GEH GEH GÜ ZEL HO RO ZUM

Horozumun beş pençesi
Tavukların eğlencesi
Evde boş kaldı kümesi

Bili geh geh geh geh geh güzel horozum.

Horozumda yağlıydı
Kümesine bağlıydı
Çil tavuğun oğluydu

Bili geh " " " " " " "

YAĞ LI İ Dİ BEŞ PEN ÇE Sİ
ÇİL TA YU ĞUN EV DE BOŞ KAL

NOT : Çocuk türkülerinden.

ÇOCUK MÜZİĞİ KRİTERLERİ AÇISINDAN ANALİZ

Eserin Konusu: Horozunu kaybeden birinin horozun arkasından yaktığı ağıttır.

Kullanılan Kelimeler: Çocukların anlayacağı yapıdadır.

Müzikal yarar: Türkün "horoz"la ilgili olması ve onu anlatması, çocukların ilgisini çekebilecek yapıdadır.

Müzikal yapı: Eserin bir oktav ses sahasında dolaşması nedeniyle çocuklar okuyabilirler.

Cümle uzunluğu: Kısa ve anlaşılır.

Melodik sesler: Ardışıktır. Hecesel (Sylabique) yapıdadır.

Seyri: İncidir.

Karar perdesi: La'dır.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 1428
İNCELEME TARİHİ 25.5.1977

DERLEYEN
MUSTAFA HOŞSİ

YÖRESİ
ESKİŞEHİR

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI

HOROZUMU SATAMADIM

NOTAYA ALAN
MUSTAFA HOŞSİ

SURESİ
♩ 88

Musical score for the song "HOROZUMU SATAMADIM". The score is written on five staves with lyrics in Turkish. The lyrics are:

HO RO ZU MU SA TA MA DIM KUM BA RA MA A TA MA DIM
HO RO ZU MU KA ÇIR DI LAR DAM DAN DA MA U ÇUR DU LAR
HO RO ZU MUN TÜ YÜ KA RA SE Sİ Gİ DER US KU DA RA

2.
BİR Kİ ZA LIP KA ÇA MA DIM OY Bİ Lİ Bİ Lİ Bİ Lİ BİL
SU YU NA LA PI LAV PI SİR DI LER " " " " " " " "
BU GÜN LER DE DÜŞ TUM DA RA " " " " " " " "

Bİ Lİ Bİ Lİ Bİ Lİ Çİ Lİ DE HO RO ZUM KAY BOL DU
" " " " " " " " " " " " " " " " " "

OY Bİ Lİ Bİ Lİ Bİ Lİ BİL Bİ Lİ Bİ Lİ Bİ Lİ Çİ Lİ DE HO RO Z
" " " " " " " " " " " " " " " " " "

KAY BOL DU
" " " " " " " " " " " " " " " " " "

—1—
HOROZUMU SATAMADIM
KUMBARAMA ATAMADIM
BİR KIZ ALIP KACAMADIM

Bağlantı — OY BİLİ BİLİ BİLİBİL BİLİBİL BİLİ ÇİLLİDE HOROZUM KAYBOLDU

—2—
HOROZUMU KACIRDILAR
DAMDAN DAMA UÇURDULAR
SUYUNA DA PILAV PISIRDILAR
Bağlantı.

—3—
HOROZUMUN TUYU KARA
SESİ GİDEN USKUDARA
BU GÜNLENDİ DÜSTÜM DARA
Bağlantı.

ESER ANALİZİ

A - İLK BİLGİLER

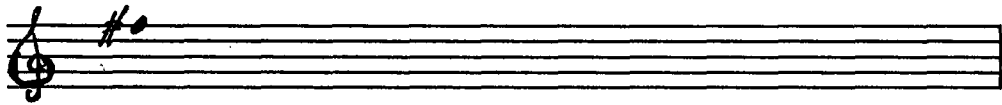
Adı	:Horozumu Satamadım
Yöresi	:Eskişehir
Kimden Alındığı	:
Derleyen	:Mustafa HOŞSU
Notaya Alan	:Mustafa HOŞSU

B - MÜZİKAL ANALİZ

- Kaynağına ve genel karakterine göre; Türk Halk Müziğidir.
- Yapılış sebebine göre; eğlence müziğidir.
- Tek sesli (modal) müziktir.
- Ses sahası;

- Değiştirici işaretler:

- İcrası solo ve koro olarak söylenebilir.
- Ses kaynağına göre sözlü müziktir.
- Dizisi :Beşiri
- Görülen Varyantlar

Eserin 1. ve 2.ölçüsü hem melodik hem de ritmik varyanttır.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 1428
İNCELEME TARİHİ 25. 5 - 1977

DERLEYEN
MUSTAFA HOSSU

YÖRESİ
ESKİŞEHİR

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI

HOROZUMU SATAMADIM

SÜRESİ
88

NOTAYA ALAN
MUSTAFA HOSSU

—1—

HOROZUMU SATAMADIM
KUMBARAMA ATAMADIM
BİR KIZ ALIP KAÇAMADIM

Bağlantı — OY BİLİ BİLİ BİLİBİL BİLİBİLİ BİÜ CİLLİDE HOROZUM KAYBOLDU

—2—

HOROZUMU KACIRDILAR
DAMDAN DAMA UÇURDULAR
SUYUNA DA PILAV PISIRDILAR
Bağlantı.

—3—

HOROZUMUN TUYU KARA
SESİ GİDER USKUDARA
BU GÜNLERDE DÜŞÜM DARA
Bağlantı.

C- YAPI

Eser a ve b cümlesinden meydana gelmiştir. "a" cümlesi soru, "b" cümlesi ise cevap cümlesidir.

Melodi çizgisinin genel karakterine göre; ilk üç ölçüde güçlü ve tiz durak civarında dolaşmış, daha sonra güçlüden itibaren inici-çıkıcı ve inici bir seyirle sol perdesinde tam karar verilmiştir.

D - BİÇİMSEL ÇALIŞMA

Ezgi a ve b cümlelerinden meydana gelmiştir.

Orta boyutta simgesel ifadeyle;

$$A = (a_3 + b_6)$$

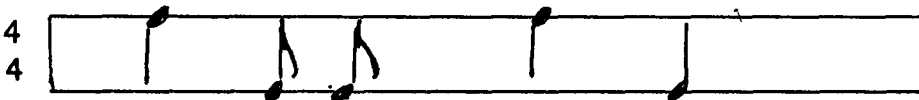
Küçük boyutta simgesel açılım ile;

$$A = [a_3 (\underbrace{x_1}_{1.m} + \underbrace{x_1}_{2.m} + \underbrace{x_1}_{3.m}) + b_6 (\underbrace{y_1 + z_1 + \alpha_1}_{Bağlantı} + y_1 + z_1 + \alpha_1)]$$

E - RİTMİK YAPISI

- Usullüdür

- 4-4 ana usullüdür.

F - EDEBİ ANALİZ

Horozumu Satamadım	a	8'li	4+4
Kumbarama atamadım	a	8'li	4+4
Bir kız alıp kaçamadım	a	8'li	4+4

Bağlantı:

Oy bili bili bilibil

Bilibili bili

Çillide horozum kayboldu

Horozumu kaçırdılar	b	8'li	4+4
Damdan dama uçurdular	b	8'li	4+4
Suyunada pilav pişirdiler	b	10'lu	6+4

Bağlantı:

Horozumun tüyü kara	c	8'li	4+4
Sesi gider Üsküdar	c	8'li	4+4
Bu günlerde düştüm dara	c	8'li	4+4

Edebi türü: Türkü

Vezni: Hece vezni

ÇOCUK MÜZİĞİ KRİTERLERİ AÇISINDAN ANALİZ

- Eserin Konusu: Horoz üzerine yakılmış bir esnaf türküsüdür.
- Kullanılan Kelimeler: Çocukların anlayabileceği yapıdadır.
- Müzikal Yarar: Horoz ile ilgili olması, çocukların ilgisini çekebilir.
- Cümle Uzunluğu : Kısa ve anlaşılırdır.
- Melodik Sesler: Ardışiktır.
- Hecesel (Sylabique) yapıya sahiptir.
- Seyri : İnici
- Karar perdesi: Sol'dür.

KEDİYİ KOYDUM TORBAYA
(KEKELEYEREK OKUNAN EĞLENCE TURKUSU)

KE OI Yİ KOY DUM TO TO TO TOR BA YA TO TO TO TOR BA YA
TAŞ LAR DA GE ZER SU SU SU SU RU SU SU SU SU RU SU

BA SI NI SOK TU CO CO CO CO CO CO CO CO CO CO CO CO
E VE DE GEL MEZ BI BI BI BI BI BI BI BI BI BI BI BI

CO CO CO COR BA YA DO VE RİM OL MAZ TE TE TE TER BI YE
BI BI BI RI SI CI GE RI YER YOK GE GE GE GE RI SI

TE TE TER BI YE A LI BA BA NIN KO KO KO KO KO KO
GE GE GE GE RI SI " " " " " " " " " "

KO KO KO KO KO CA KE KE KE DI SI uysal

-1-
KEDİYİ KOYDUM TORBAYA
BAŞINI SOKTU ÇORBAYA
DOVERİM OLMAZ TERBİYE
ALİ BABANIN KOCA KEDİSİ

-2-
KAŞLARCA ÇEZER SÜRÜSÜ
EYDE ÇELMEZ BİRİSİ
ÇİĞERİ YER YOK GERİSİ
ALİ BABANIN KOCA KEDİSİ

ESER ANALİZİ

A - İLK BİLGİLER

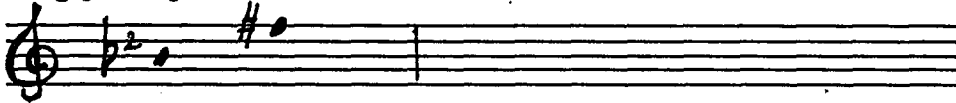
Adı : Kediye Koydum Torbaya
Yöresi : Trakya
Kimden Alındığı :
Derleyen : Ankara Devlet Konservatuarı
Notaya Alan : Muzaffer SARISÖZEN

B - MÜZİKAL ANALİZ

- Kaynağına ve genel karakterine göre; Türk Halk Müziğidir.
- Yapılış sebebine göre; eğlence müziğidir.
- Tek sesli modal müziktir.
- Kullanılan sesler

- Değiştirici işaretler

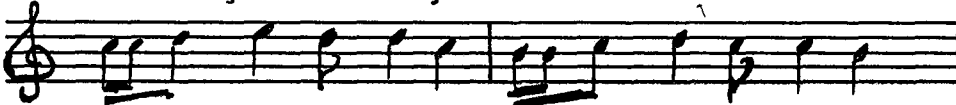

- İcrası; solo ve koro olabilir.
- Ses kaynağına göre sözlü müziktir.
- Dizisi Kerem'dir.
- Görülen Varyantlar

Eserin 2.ve 3. ölçüsü melodik varyanttır.

Eserin 5 ve 6. ölçüsü ritmik varyanttır.

KEDİYİ KOYDUM TORBAYA
(KEKELEYEREK OKUNAN EĞLENCE TÜRKÜSÜ)

NOTAYA ALAN
M. SARISOZEN

-1-
KEDİYİ KOYDUM TORBAYA
BAŞINI SOKTU ÇORBAYA
DOVERİM OLMAZ TERBİYE
ALİ BABANIN KOCA KEDİSİ

-2-
KASLARCA CEZER SÜRÜSÜ
EYEDE GELMEZ BİRİSİ
CİĞERİ YER YOK GERİSİ
ALİ BABANIN KOCA KEDİSİ

C - YAPI

Eser yalnızca "a" cümlesinden meydana gelmiştir. Melodik yapı içerisinde dier ilk üç ölçü soru cümlesi diğer üç ölçü ise cevap cümlesidir. Böylece "a" cümlesi toplam altı ölçü ile son bulur. Diğer cümle ise "a"nın tekrarlanan eş cümlesidir.

Melodi çizgisinin genel karakterine göre; eseer karar ses civarından girilerek ikinci ve üçüncü ölçüde güçlüde yarım karar verilmiştir. Daha sonra tiz durak civarından inicvi bir seyirle "re" perdesinden itibaren asma kalışlar yaparak karar sesine inilmiştir.

D - BİÇİMSEL ÇALIŞMA

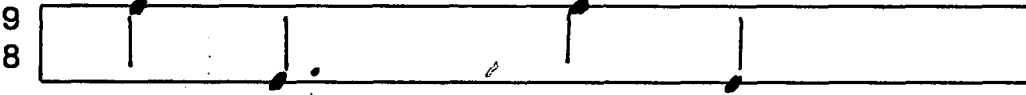
"a" cümlesinin küçük boyutta simgesel açılımı şöyledir.

$$A = 2 \text{ a}_6 \text{ (x}_1 + \text{y}_2 + \text{z}_1 + \text{y}_2)$$

E - RİTMİK YAPISI

- Usullüdür.
- 9-8 bileşik usullüdür.
- Düzümleri : 2+3+2+2

Melodinin ritmik yapısı : eserin sonuna kadar değişmeden devam etmektedir.

F - EDEBİ ANALİZ

	Kafiye	Ölçü	Durak
Kediyi koydum torbaya	a	8'li	5+3
Başını soktu çorbaya	a	8'li	5+3
Döverim olmaz terbiye	a	8'li	5+3
Ali babanın (koca) kedisi	n	8'li	5+3
Kaşlarda gezer sürüsü	b	8'li	5+3
Evede gelmez birisi	b	8'li	5+3
Ciğeri yer yok gerisi	b	8'li	5+3
Ali babanın (koca) kedisi	n	8'li	5+3

Edebi Türü: Türkü

Vezni: Hece vezni

ÇOCUK MÜZİĞİ KRİTERLERİ AÇISINDAN ANALİZ

- Eserin Konusu** : Eser kekelenerek okunan bir eğlence türküsüdür.
- Kullanılan Kelimeler** : Sözcükler tamamen çocukların anlayacağı dildedir.
- Müzikal yarar** : Eser, kekelenerek esprili bir şekilde okunduğu için çocukların seveceği yapıdadır.
- Müzikal yapı** : Bir oktavı aşmaması nedeniyle son çocukluk evresindeki çocukların anlayacağı yapıdadır. Eserin genel olarak alt beşlide dolaşması okunabilirliği kolaylaştırmaktadır.
- Cümle uzunluğu** : Kısa ve anlaşılır.
- Melodik sesler** : Ardışıktır.
- Hecesel (Sylabique) yapıdadır.**
- Seyri** : Çıkıcıdır.
- Karar Perdesi** : La'dır.

ERBAA

ALINDIĞI
KÖYÜNCÜ

OY TOMBULUM TOMBULUM

(ÇOCUK TÜRKÜSÜ)

NOTİKA ALAN
ERKAN - SÜRME
18.1. 1982

522

OY TOM BU LUM TOM BU LU — M YOL DAN GEL DİM YOR GU NUM

HE — Sİ HE LE HÜ LE YAP BEN SA NA YUR GU NU — M TOM BU LUM

Gİ ME Gİ DEN LE Rİ NE — N BO YU Fİ DAN LA Rİ NAN
BE SEK GE L Dİ YA Sİ NA ŞAP KA İS TER BA Sİ NA

NOLUR BİR SE LAM SOY LE GE LİP Gİ DEN LE Rİ NE — N TOM BU LUM
İS HAR LA DİM GE LE CE — K BU HAFT A NIN BA Sİ NA TOM BU LUM

OY TOM BU LUM TOM BU LU — M YOL DAN GEL DİM YOR GU NUM
OY TOM BU LUM TOM BU LU — M YOL DAN GEL DİM YOR GU NUM

A LEM NE DER SE DE Sİ — N GİZ BEN SA NA YUR GU NU — M TOM BU LUM
PER CE Mİ Kİ YAK VER Mİ — S FER CE Mİ HE YUR GU NU — M TOM BU LUM

— 1 —

GİTHE GİDENLERİNE
BOYU FİDANLARINAN
NOLUR BİR SELAM SOYLE
GELİP GİDENLERİNE (Tombulum)

OY TOMBULUM, TOMBULUM
YOLDAN GELDİM YORGUNUM
ALEM NE DERSE DESİN
YAP BEN SAJA YURGUNUM (Tombulum)

— 2 —

BEBEK GELDİ YASINA
ŞAPKA İSTER BAŞINA
İSHARLADIM GELECEK
BU HAFTANIN BAŞINA (Tombulum)

OY TOMBULUM, TOMBULUM
YOLDAN GELDİM YORGUNUM
PERCEMİ KİYAK VERMİŞ
PERCEMİNE YURGUNUM (Tombulum)

HÜLE : SÖYLE BÖYLE
KİRMİŞ, YENİ BİÇİM VERMEK

ESER ANALİZİ

Adı	: Oy Tombulum Tombulum
Yöresi	: Tokat-Erbaa
Kimden alındığı	: Remziye KOYUNCU
Derleyen	: Erkan SÜRMEN
Notaya Alan	: Erkan SÜRMEN

B - MÜZİKAL ANALİZ

- Kaynağına ve genel karakterine göre; Türk Halk Müziğidir.
- Yapılış sebebine göre; eğlence müziğidir.
- Tek sesli modal müziktir.
- Kullanılan sesler;
- Değiştirici işaretler;
- İcrası; solo ve koro olarak söylenebilir.
- Ses kaynağına göre; sözlü müziktir.
- Dizisi Kerem'dir.
- Görülen Varyantlar; eserin 1,3,5,7 ölçüleri ritmik varyanttır.

Örnek:

ERBAA

ALINDIĞI
E KOYUNCU

OY TOMBULUM TOMBULUM
(ÇOCUK TÜRKÜSÜ)

NOTA ALAN
ERKAN SÜRME
11.1.1982

— 1 —
GİTME ÇİDENLERİNEN
BOYU FIDANLARINAN
NOLUR BİR SELAM SÖYLE
GELİP ÇİDENLERİNEN (Tombulum)

OY TOMBULUM, TOMBULUM
YOLDAN GELDİM YORGUNUM
ALEM NE DERSE DESİN
YAR BEN SANA YORGUNUM (Tombulum)

— 2 —
BEBEK GELDİ YAŞINA
ŞAPKA İSTER BAŞINA
İSHARLADIM GELECEK
BU HAFTANIN BAŞINA (Tombulum)

OY TOMBULUM, TOMBULUM
YOLDAN GELDİM YORGUNUM
PERÇEHİ KIYAK VERMİŞ
PERÇEHİNE YORGUNUM (Tombulum)

E NÜLE : SÖYLE BÖYLE
K VERMEK: YENİ BİÇİM VERMEK

Eserin 2,6,8.ölçüleri ritmik varyanttır.

C - YAPI

Eser olarak "a" cümlelerinin tekrarından oluşmuştur. Eserin ilk dört ölçüsü soru diğer beş ölçüsü ise cevap cümlesidir. Diğer iki cümle ise eş cümlelerdir.

Melodi çizgisinin genel karakterine göre; esere güçlü civarından girilmiş iki ölçü sonunda güçlü perdesinde son bulmuştur. Daha sonra çıkıcı ve inici bir seyir göstererek karar perdesinde tam kalışla son bulmuştur.

D - BİÇİMSEL ÇALIŞMA

Eser a cümlesi ve onun tekrarından oluşan eş cümlelerden meydana gelmiştir.

Küçük boyutta simgesel açılımı ile:

$$A = 3 \text{ ag } (x_2 + y_2 + x_2 + x_3)$$

1-5-9 mısra 2-6-10.mısra 3-7-11.mısra 4-8-12.mısra

1 2

E - RİTMİK YAPISI

- Usullüdür
- 2-4 ana usulden meydana gelmiştir.

F - EDEBİ ANALİZ

	Kafiye	Ölçü	Durak
Gitme gidenlerinen	a	7'li	2+5
Boyu fidanlarının	a	7'li	2+5
Nolur bir selam söyle	serbest	7'li	2+5
Gelip gidenlerinen	a	7'li	2+5
Oy tombulum tombulum	b	7'li	4+3
Yoldan geldim yorgunum	b	7'li	4+3
Alem ne derse desin	serbest	7'li	2+5
Yar ben sana vurgunum	b	7'li	4+3
Bebek geldi yaşına	c	7'li	4+3
Şapka ister başına	c	7'li	4+3
İsmarladım gelecek	serbest	7'li	4+3
Bu haftanın başına	c	7'li	4+3
Oy tombulum tombulum	d	7'li	4+3
Yoldan geldim yorgunum	d	7'li	4+3
Perçemi kıyak vermiş	serbest	7'li	3+4
Perçemine vurgunum	d	7'li	4+3

Edebi Türü: Mani

Vezni: Hece Vezni

ÇOCUK MÜZİĞİ KRİTERLERİ AÇISINDAN ANALİZ

Eserin Konusu	: Güzellemedir.
Müzikal Yarar	: Halk Müziği aralık ve motiflerini tanımaları açısından çocuklara yarar sağlayacak, hareketli ritm yapısıyla da Halk Müziği'ni sevdirecek yapıdadır.
Kullanılan Kelimeler	: "Perçem" kelimesi dışında çocukların anlayacağı yapıdadır.
Müzikal Yapı	: Eserin ses sahası bir oktavı geçmemektedir. Bu nedenle çocuklar okuyabilirler.
Cümle uzunluğu	: Kısa ve anlaşılır.
Melodik Sesler	: Ardışıktır.
Hecesel (Sylabique) yapıdadır.	
Seyri	: İnicidir.
Karar sesi	: La'dır.

BÖLÜM IV

SONUÇ

TRT Türk Halk Müziği radyo repertuarında yaptığımız araştırmalar sonucunda karşımıza "Çocuk Türküsü" diyebileceğimiz yapıda bir türkü çıkmamıştır. Türkiye genelinde yapılacak araştırmalarda da "Çocuk Müziği" normlarına uyan "Çocuk Türküleri" ne yeterince rastlanmayacağı inancındayız.

Bizim bu tezdeki amacımız "Çocuk Türküleri"ni değil "Çocukların söyleyebileceği Türküler"i ortaya çıkarmak ve incelemektir. Yaptığımız araştırmalarda radyo repertuarı içinde müzikal ve ritmik olarak çocukların söyleyebileceği bir çok türkü ile karşılaştık.

Fakat çocuk müziklerinde birinci derecede önemli olan konu, müzikal ve ritmik yapının çocuklar tarafından söylenebilirliğinden önce, eserin işlediği konunun çocuk dünyasına hitap edecek çocuğun hayal dünyasını genişletecek, bilincini güçlendirecek hatta muhakemesini eğlendirerek geliştirecek yapıda olmasıdır.

Bu araştırmalarımızın sonucunda gerçekte "Çocuk Türküsü" olmayan, fakat melodisi, ritmi ve içinde geçen sözcükler ya da olay kahramanı ilginç hayvanlardan ötürü tüm çocukların ilgisini çekecek, onların söyleyebileceği, onlara Halk Müziği aralık, motif ve ritmlerini sevdireceğimiz ve onlara milli müzik duygusunu aşılayabileceğimiz yapıda 12 türküyle karşılaştık.

Tezimize başlarken ülkemizde yaşanan yozlaşmadan bahsetmiş ve bu yozlaşmanın önüne geçmek için öncelikle çocuklarımızın, yaşadığı toplumun değerlerini ve gerçeklerini öğrenmesi gerektiğini savunmuştuk. İşte bu amaçla toplumumuzun yaşantısını ve gerçeklerini en net biçimde yansıtan Türk Halk Müziği'miz içinde bulduğumuz bu türkülerini biçim analizi ve "Çocuk Müziği" kriterleri açısından inceledik.

Bu incelememizin sonucunu genel olarak özetlersek;

1 - MELODİK AÇIDAN

a- Melodiler hareketli ve kısa müzik cümlelerinden oluşmaktadır. Bu da çocuklar açısından çocuk hafızasında akılda kalıcılığı kolaylaştırmaktadır.

b- Ardışık seslerden oluşmaktadır. Bu özellik halk müziğimizin genel karakteri olduğundan, çocuklar hem bu ezgileri rahatlıkla okuyabilirler hem de halk müziği aralık ve motiflerini öğrenebilirler.

c- Hecesel (syllabique) melodiye sahiptir. Bu da melodilerde hareketliliği sağlamaktadır. Melodik hareketlilik, çocuklara müziği sevdirmedeki en önemli unsurlardan biridir.

d- Ses sahaları bir oktav içerisinde. Böylece son çocukluk yani erkeklerde 6-13 yaş, kızlarda 6-11 yaş sınırında olan çocukların okuyabileceği ses sahasındadır.

Burada bir noktayı daha açıklamak istiyoruz. Türk Halk Müziği radyo repertuarında, edebi olarak çocuğa hitap etmeyen fakat çocukların okuyabileceği ses sahası içerisinde olan yüzlerce türküyle karşılaştık. Bu türküler çocuklara verilecek müzik eğitiminde büyük kaynak oluşturmaktadır.

e- Kullanılan nota değerlerine baktığımızda, 4'lük, 8'lik ve 16'lık değerler kullanılmıştır. Bu nota değerlerinin okunması için belli derecede müzik eğitiminin çocuklara verilmesi gerekir. Tezimizin ikinci bölümünde genel olarak son çocukluk evresindeki çocukların bir çok simge ve terimi öğrenebilecek zeka kapasitesinde olduğunu belirtmiştik.

Çağdaş toplumu oluşturmak için çocuklarımızı sosyal yönden eğitmemiz gerekir. Bu nedenle çocuklarımıza bu dönemde, gerekli müzik eğitimi verilmelidir.

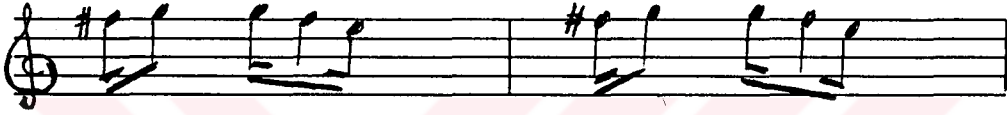
f- İncelediğimiz türkülerde karar perdelerini Halk Müziği'mizin yazıldığı notasyon sisteminde olduğu gibi kullandık. Bunu bu şekilde kullanmamızın iki amacı var.

Birincisi türkülerimiz, Halk Müziği'mizin ana sazı olan "Bağlama"nın perde düzenine göre notaya alınmıştır. Eğer bu türküler notaya alındığı gibi okunursa, çocuklarımız Halk Müziği dizilerini ve renklerini daha net anlayabilirler.

İkincisi ise "Bağlama" sazımız diğer sazlara nazaran çok daha rahat bulunabilir ve istenen yere rahatlıkla taşınabilir. Bu özelliğinden dolayı da müzik öğretiminin yardımcı elemanı olan "saz" unsuru bir sorun teşkil etmez.

g- Türkülerde görülen melodik varyantlar çocuklarımızın melodileri kolay kavramalarına neden olacaktır. Örnek verecek olursak;

- Horozumu Kaçırdılar (THM NO: 1289)

3. ÖLÇÜ

6. ÖLÇÜ

- KEDİYİ KOYDUM TORBAYA

2. ÖLÇÜ

3. ÖLÇÜ

Görünen bu varyantlar sayesinde melodiler daha akılda kalıcı olacak ve çocuklar Halk Müziği'ne daha rahat adapte olacaklardır.

2- RİTMİK AÇIDAN

Ritmik açıdan incelediğimizde, görüldüğü gibi Halk Müziği'miz içinde genel olarak kullanılan ritimler bu türkülerde de mevcuttur. Elimizdeki 12 türkünün üçü 2 zamanlı, biri 3 zamanlı, ikisi 4 zamanlı, dördü 9 zamanlı ve ikisi de 10 zamanlı ritimlerden oluşmuştur.

Çocuklar bu ritimlerle, Halk Müziği'mizin 2 zamanlı, 3 zamanlı ve 4 zamanlı ana usulleri, 9 zamanlı bileşik usulleri ve 10 zamanlı karma usulleri öğrenerek Halk Müziği ritm sistemini de bir ölçüde öğrenmiş olacaklardır.

Bu türkülerde kullanılan Halk Müziği'nin temel usullerinden örnek verecek olursak;

2 zamanlı - Aydoğar Ayıstandan

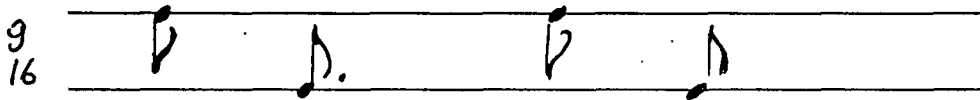
3 Zamanlı - Bico Nerden Geliyor

4 Zamanlı - Horozumu Satamadım

9 Zamanlı - Ak fasulle Oldumu

10 - Zamanlı - Ben bir kavak

10/8

Ayrıca bu 12 türkü içinde rastladığımız ritmik varyantlar da bu usullerin çocuklarımız tarafından rahatlıkla benimsenmesi için kolaylık sağlayacaktır. Bu varyantları da örnekleyecek olursak:

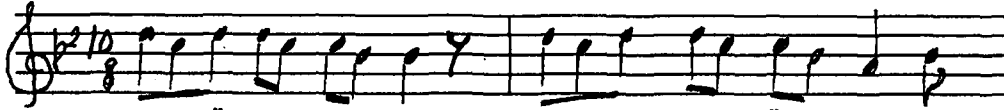
- Ak Fasulle Oldumu

1. Ölçü

2. Ölçü

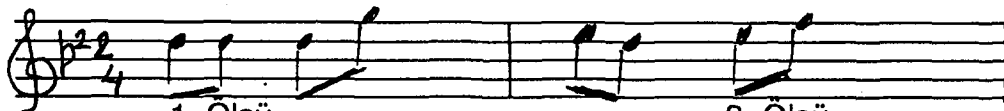
- Gidin Deyin O Serçeye

2. Ölçü

2. Ölçü

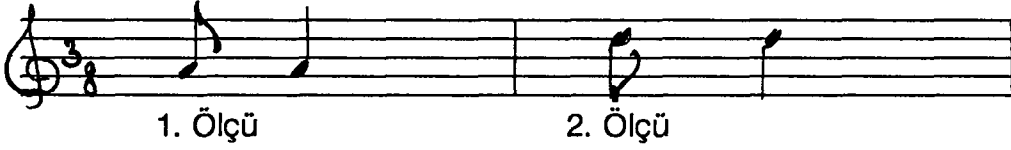
- Oy Tombulum Tombulum

1. Ölçü

3. Ölçü

- Bico Nerden Geliyon

- Horozumu Satamadım

Görüldüğü gibi bu tip varyantlar da Halk müziği ritmlerinin çocuklarımızın kulağına yerleşmesinde katkı sağlayacak yapısı vardır.

3- EDEBİ AÇIDAN

Bu türküleri edebi açıdan incelediğimizde, Halk Müziği'mizde genel olarak karşılaştığımız Türk Halk Edebiyatı Türleri "Mani" ve "Türkü" formlarıyla karşılaşıyoruz.

İncelediğimiz türkülerde karşılaştığımız bu formlardan örnek verecek olursak;

- Ak Fasulle Oldumu

Ak fasulle oldumu
Ambarlara doldumu
Yolladığım pabuçlar
Ayağıda oldumu

Türkünün kafiye şemasına baktığımızda genel "Mani" kalıbıyla karşılaşıyoruz. Yani a+a+serbest+a- Hece ölçüsü 7'li mısralardaki duraklar ise 4+3 şeklindedir.

- Gidin Deyin O Serçeye

Gidin deyin o leyleğe
Konmasın bizim evleğe
Konarsa bizim evleğe
Şikat ederim feleğe

Nakarat
Aman livar livar livar
Livar Livar Hanım kibar

Bu türkünün kafiye şeması ise a+a+a+a şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Fakat her kıta da tekrarlanan nakarat, "Türkü" formu özelliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu türkümüzde her mısra 8'li hece vezniyle yazılmış ve mısra durakları 4+4 şeklinde oluşmuştur.

Daha öncede belirttiğimiz gibi bu türkülerin hiçbirisi edebi olarak çocuklara ait değildir. Fakat içinde geçen kelimeler ve olay kahramanı ilginç hayvanlardan ötürü tüm çocukların ilgisini çekebilecek yapıdadır.

Görüldüğü gibi Halk Müziği'miz içinde "Çocukların Söyleyebileceği" türküler mevcuttur. İnaniyoruz ki bu türküler çocuklarımızın kültür değerlerinden uzaklaşmasına engel olacak ve onlara milli müzik duygusunu aşılacaktır.

Yaşanan yozlaşmanın önlemini temelden almak için, bu tip türkülerin ortaya çıkması ve çocuklara öğretilmesi ülke kültürüne büyük hizmet verecektir.

Ülkemizdeki eğitim sistemine baktığımızda, müzik eğitiminin ortaokulda yani çocuklarımız 12 yaşına geldiğinde başladığını görüyoruz. Oysa çocuklar 7 yaşına geldiğinde bir çok soyut sembolleri (nota gibi) anlayacak ve 12-13 yaşına geldiklerinde ise bu tip soyut sembolleri en az erişkinler kadar anlayacak zeka kapasitesine erişmektedirler.

Ortaokullarda verilen müzik eğitimini incelediğimizde okutulan müzik kitabında karşımıza 27 Halk Türküsü çıktı. Bu türkülerin kullanış şekli çocuklarımıza Halk Müziğini sevdirmek ya da milli müzik zevkini aşılacak değil, yalnızca nota eğitimi vermeye yöneliktir. Yine de bu türkülerini görmek bizi son derece sevindirdi.

Ama bu türkülerin ve repertuarımızda yüzlerce benzeri olan bu tip

türkülerin nota eğitiminde kullanılmasına ilkokul yıllarında başlanması bizce daha doğru olacaktır. Böylece "ağaç yaş iken eğilir" atasözümüzü gerçeğe dönüştürecek ve nota eğitiminin yanında, ortaya çıkardığımız "Çocukların söyleyebileceği Türküler"in çocuklara öğretilmesiyle, milli müzik duygusu çocuklara aşılacak ve ülkemizde yaşanan kültür yozlaşmasının azda olsa önüne geçilmiş olacaktır.

Çocuk müziklerinin olmayışı, çocukları büyüklere hitap eden müzikleri söylemeye itecektir. Çocukların bu tip eserleri söylemeye çalışmaları onların karakterlerini etkileyecek ve kendi dünyasına hitap etmeyen şarkıların sözlerini anlamaya çalışmaları, onların bu sözlerden veya kelimelerden yanlış anlamlar çıkarmalarına neden olacaktır. Bu nedenlerden dolayı, çocuklar sağlıklı bir büyüme gösteremeden büyükler gibi davranmaya başlayacaklardır.

Bu araştırmamızın sonucunda gördük ki, diğer müzik dallarında olduğu gibi folklorumuzda da "Çocuk Müziği" alanındaki boşluğu dolduracak yeterlikte "Çocuk Türküleri" yoktur.

Radyo repertuarının ilk 3000 türküsü üzerinde yaptığımız incelemelerde karşımıza çıkan "Çocukların Söyleyebileceği" yapıdaki 12 türküde bu boşluğu dolduracak yeterlikte değildir. Fakat değişik yörelere ait olması ve içinde halk müziği motif aralık ve ritmlerini barındırması, çocuklara verilecek milli müzik eğitimin de Türk Halk Müziği'nin tanıtılması açısından örnek teşkil edecektir.

Çocuklarımızın müzik alanında yaşadığı boşluğu doldurmak ise ülkemizdeki müzik sektörünün, "Çocuk Müziği" dalını da bir sektör olarak görmesiyle dolacaktır.

Bize göre öncelikle söz yazarlarının "Türkçe Dil Kuralları"na önem vererek, çocukların hafızalarını ve hayal güçlerini geliştirecek ve kelime haznelerini genişletecek çağa uygun şiirler yazmaları, bestecilerimizin ise bu şiirleri bestelerken "Çocuk Müziği" Kriterlerine ve kendi kültür müziklerimizin kurallarına uymaları gerekmektedir.

İnaniyoruz ki bu sistemle ortaya bir çok "Çocuk Müziği" çıkacak ve çocuklarımıza 70 yıldır öğreilmeye çalışılan kültürümüzün dışındaki adapte müziklerden de yararlanmaya gerek kalmayacaktır.

Temennimiz, muhakkak doldurulması gereken "Çocuk Müziği" alanının artık ülkemizde bir sektör haline gelmesidir.

Yukarıdaki amaçla, hazırladığımız tezin başarılı olması ve bu duygu ve düşüncelere temel oluşturması en büyük dileğimizdir.

KAYNAKÇA

- 1- GELİŞİM HACHETTE - Gelişim Yayınları - Cilt 3
- 2- Doç.Dr. Haluk YAVUZER - Çocuk Psikolojisi - Altın Kitaplar Yayınevi - 1. Baskı Eylül-1984
- 3- Louis CORMAN - Psikanaliz Açısından Çocuk Eğitimi - Çeviri: Hüsen PORTAKAL - Cem Yayınevi İstanbul-1988
- 4- Sabahattin ERGİN - İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuarı Öğretim Görevlisi - Müzik Psikolojisi Ders Notları
- 5- Mustafa GECEYATMAZ - Ankara Radyosu Türk Halk Müziği Şube Başkanı - Özel Görüşme
- 6- Behçet BOSTAN - Ankara Radyosu Saz Sanatçısı - Özel Görüşme

ÖZGEÇMİŞ

Melih Uslu; 1965 yılında İstanbul'un Beyoğlu ilçesinde doğdu. İlkokulu, Paşabahçe Halide Edip Adıvar İlkokulunda, Ortaokulu Beykoz Ziya Ünsel Ortaokulu'nda tamamladı. Lise tahsilini ise Haydarpaşa Endüstri Meslek Lisesi'nde tamamladıktan sonra 1985 yılında İ.T.Ü. Türk Müziği Devlet Konservatürü'ne girdi. 1990 yılında mezun oldu ve aynı yıl İ.T.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Yüksek Lisans eğitimine başladı. Halen bu bölümde eğitimine devam etmektedir.

